

JAARVERSLAG 2024

Inhoudsopgave

- I Een betrouwbare samenwerkingspartner > 4
- II Het RKD: een unieke rijkscollectie, een unieke positie > 8
- III Publieksbereik: feiten en cijfers > 11
- IV Verrijking en kennisvalorisatie: collecties > 15
- V Verrijking en kennisvalorisatie: onderzoek (en educatie) > 20
- VI Bedrijfsvoering > 23

Een betrouwbare samenwerkingspartner

Het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD) maakt kennis en informatie over kunst van de Nederlanden in internationale context wereldwijd toegankelijk voor musea, wetenschap en publiek. Sinds 1932 is ons instituut een betrouwbare bron en samenwerkingspartner. Het RKD is op grond van de Erfgoedwet belast met de zorg voor het beheer van museale cultuurgoederen van de Staat of andere cultuurgoederen. In de periode 2021-2024 bestaat de rijkssubsidie in het kader van de Erfgoedwet uit budgetten voor huisvesting, collectiebeheer en (publieks)activiteiten. In *Huis van de Kunstgeschiedenis. Beleids- en activiteitenplan RKD 2021-2024* presenteren wij een ambitieus plan met als rode draad de verwezenlijking van een nieuw *fysiek* en *digitaal* onderkomen voor het RKD; een (t)huis voor inspiratie, ontmoeting en verbinding. De digitale transitie is in volle gang, met RKD Research is in 2024 ons *digitale* onderkomen gerealiseerd. Naar een *fysiek* onderkomen wordt naarstig gezocht. In onze nieuwe huisvesting willen wij publieks- en presentatieruimten realiseren voor studie, ontmoeting, verbinding en verdieping. Voor de verwezenlijking van haar doelstellingen werkt het RKD samen met een groot aantal (inter)nationale partners. Daarbij wordt zijn genereus ondersteund door OCW, fondsen en particulieren.

Voor 2021-2024 formuleerden wij als strategische doelstellingen:

1. verhuizing naar een uitnodigende locatie;
2. transitie van analoge naar digitale collectieontsluiting;
3. ontwikkeling tot hét kennisnetwerk en platform binnen eigen domein;
4. verrichten van wetenschappelijk en maatschappelijk gewaardeerd onderzoek;
5. sterke zichtbaarheid en gebruik van diensten bij huidige en nieuwe doelgroepen;
6. een ge diversifieerd eigen verdienvermogen.

Diversiteit en inclusie

Het RKD bevordert diversiteit en inclusie in lijn met de Code Diversiteit & Inclusie in de culturele sector door beleid op het gebied van acquisitie, onderzoek, presentatie en personeelssamenstelling. In 2024 is door een organisatiebrede werkgroep een plan van aanpak 'diversiteit & inclusie' gepresenteerd en geïmplementeerd.

Een digitaal huis

In 2022 pleitte de Visitatiecommissie voor een meer 'radicale digitale' strategie voor het RKD. Tegelijkertijd merkte zij op dat het RKD deze strategie moeilijk kan realiseren, omdat de financiële middelen hiervoor reeds jaren tekortschieten. Toch zet het RKD vol in op het op innovatieve wijze presenteren van data – breed toegankelijk, waardevol en zichtbaar voor gebruikers – conform de vigerende Nationale Strategie Digitaal Erfgoed en de DERA met behulp van Linked Open Data (LOD). Onze recente ervaringen met RKD Research en Van Gogh Worldwide tonen dit aan.

Strategisch scenario 2024-2028

Op basis van het visitatierapport 2022 ontwikkelde het RKD in 2023 een nieuw strategisch scenario 2024-2028. Wij positioneren ons als de digitale entree om juist derden in staat te stellen onderzoek te doen, primair op basis van onze rijkscollectie. Het RKD bedient zich hiervoor van een tweesporenstrategie:

1. de kunstminnende particulier (digital only);
2. de professional/onderzoeker (digital first).

Voor de onderzoeker zijn wij een kennisinstituut dat door een verbindende rol, participatie in onderzoeksprojecten en community building bouwt aan een toenemende groep enthousiaste gebruikers en ambassadeurs van morgen.

De nieuwe strategie - tweesporenaanpak doelgroepen

RKD Research

RKD Research, de omvangrijkste en ingrijpendste digitale ontwikkeling uit de geschiedenis van het RKD, is eind december 2023 live gegaan. Het is dé plek voor online onderzoek in miljoenen documenten, gegevens en afbeeldingen van en over de beeldende kunst uit de Nederlanden. Nieuw is RKDimages Lite, een digitale beeldbank met ruim vijf miljoen reproducties. Deze beeldcollectie kon voorheen alleen on site worden geraadpleegd. Verder is een visual search toegevoegd, waarmee op basis van afbeeldingen gelijkende afbeeldingen in RKDimages en RKDimages Lite kunnen worden gevonden. In de digitale werkmap My workspace kunnen selecties worden gemaakt om deze te bekijken, bewerken en analyseren.

In 2024 zijn, nadat RKD Research aanvankelijk te kampen had met kinderziektes, met betrekking tot de (door)ontwikkeling van RKD Research een aantal goede resultaten geboekt, zoals het toevoegen van talrijke data. Ook zijn zoek- en selectieopties verfijnd. Een andere belangrijke doorontwikkeling betreft de mediaserver, een softwarecomponent die zorgt voor de doorgifte van

afbeeldingen naar RKD Research en andere digitale producten. Deze server is nu voorbereid om naast afbeeldingen ook teksten, pdf's en videostreams te verwerken. De nieuwe service wordt begin 2025 in gebruik genomen. De komende jaren blijft RKD Research in ontwikkeling en wordt ingezet op een stabielere technische architectuur. Voor veel verbeteringen is het noodzakelijk de modellering aan te passen of zijn aanpassingen van de websitebouwer noodzakelijk.

Met Marks on Art, een database waarin paneelmakersmerken zijn beschreven, is RKD Research in 2024 met een geheel nieuwe database verrijkt. Verder is de dataset middeleeuwse miniatures van het Byvanck genootschap toegevoegd, waarmee de database RKDimages met ruim 26.000 nieuwe records is uitgebreid.

Linked Open Data

Met de start van RKD Research stelde het RKD al haar kunsthistorische data als LOD beschikbaar. De data van het RKD staan daarmee ter beschikking van onderzoekers om deze geavanceerd te bevragen en selecties in eigen analysetools binnen te halen. Het RKD maakt daarmee zijn ambitie waar om een rol te spelen als leverancier van betrouwbare kunsthistorische data.

Daarnaast speelt LOD een cruciale rol in de ambitie van het RKD om digitale kunsthistorische bronnen van andere aanbieders duurzaam met het RKD te verbinden. Ook kunnen andere instellingen data van het RKD verbinden of aan het RKD ontlelen. Om dit optimaal mogelijk te maken is RKDartists niet alleen in een fijnmazige ontologie gepubliceerd, maar ook in schema.org, een buiten het erfgoedveld veel gebruikte ontologie.

Huisvesting: instandhouding PWA 5

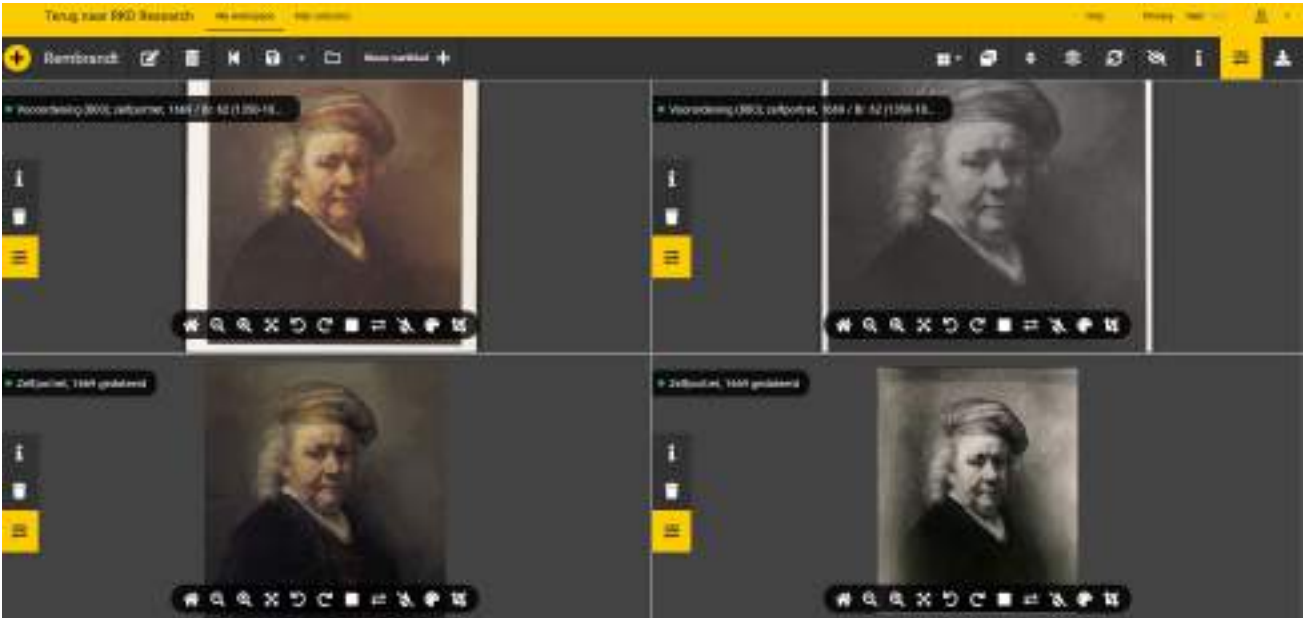
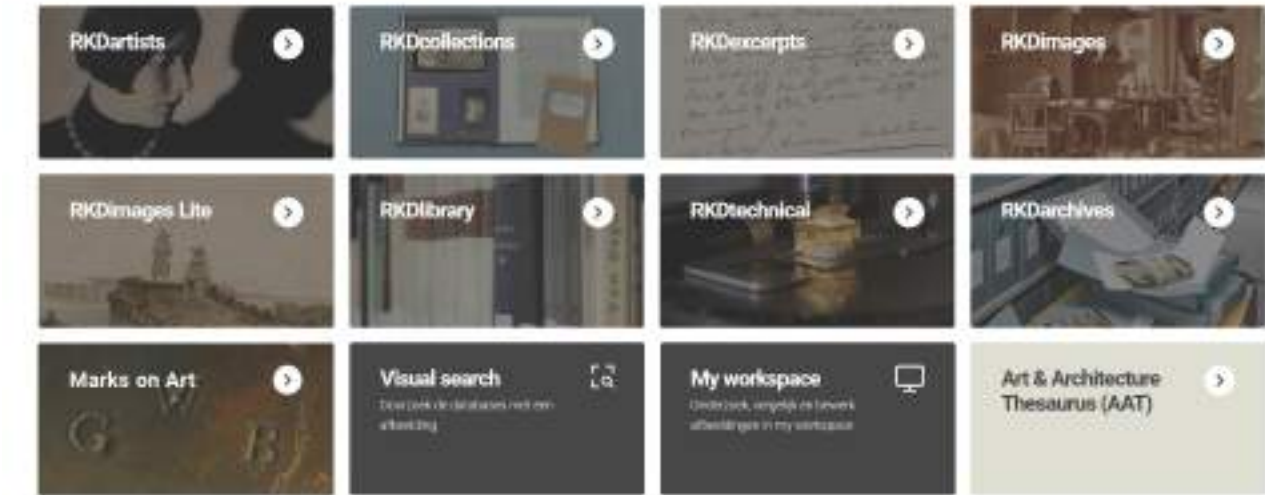
De presentatie en implementatie van de *Eindrapportage Verkenning PWA 5* (november 2023) effende een weg om in 2024 de taaie huisvestingsproblematiek op te kunnen lossen. Het Prins Willem-Alexanderhof 5 complex (PWA 5) wordt gekenmerkt door grootschalig achterstallig onderhoud en uiteenlopende risico's voor de continuïteit. Uit de eindrapportage blijkt eens te meer de uitzonderlijk slechte staat van het PWA-5 complex.¹

In het kader van een nieuw museaal huisvestingsstelsel heeft het RKD per 1 januari 2024 een nieuwe tijdelijke huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) ondertekend voor 2024-2027. Het RKD wordt gedwongen vóór 1 januari 2028 het PWA-5 complex te verlaten. Naast de opgave om vóór 2028 nieuwe huisvesting voor het RKD en haar omvangrijke rijkscollectie te hebben gevonden, betreft een andere grote zorg de 'Wederoplevering' van het door het RKD gehuurde gedeelte PWA-5 en de mogelijke 'Kosten bij Vertrek'.

Nieuwe huisvesting

In 2024 heeft het RKD intensief gezocht naar geschikte nieuwe huisvesting. Nadat in mei de optie Neuhuyskade 92-94 in Den Haag mede vanwege te hoge renovatiekosten niet haalbaar bleek, is de zoektocht hervat met het herzien van onze huisvestingsvisie en het opstellen van een nieuw Pakket van Eisen (PvE). In samenwerking met Colliers Maatschappelijk Vastgoed en op basis van een beoordelingsmatrix zijn vier locaties geselecteerd waar de drie functies van het RKD – kantoor, publiek en depot – onder één dak gehuisvest kunnen worden. Voor deze locaties is een Request for Proposal uitgezet, met een deadline medio januari 2025. Na afronding van een haalbaarheidsonderzoek kan in Q1/Q2-2025 besluitvorming volgen.

¹ Om ervoor te zorgen dat het RKD zelf regie kan houden ten aanzien van (groot) onderhoud, conform het nieuwe huisvestingsstelsel voor musea, is in 2022 een plek in de stuurgroep Huisvesting van het RVB en de KB ingenomen.

Boven de landingspagina voor RKD Research, onder een voorbeeld van de digitale werkmapp My workspace

Het RKD: een unieke rijkscollectie, een unieke positie

Op basis van de schenkingen van onder anderen Cornelis Hofstede de Groot en Frits Lugt heeft het RKD een imposante (rijks)collectie opgebouwd, dat wil zeggen circa zestien kilometer aan beelddocumentatie, boeken, veiling- en tentoonstellingscatalogi, originele prenten, tekeningen en archieven van kunstenaars, kunsthandelaren, veilinghuizen, galeries, kunsthistorici, verzamelaars, kunstcritici en vormgevers. Deze rijkscollectie wordt jaarlijks verrijkt met bijzondere objecten, onmisbaar voor musea, wetenschap en publiek.

Het RKD is gepositioneerd in de driehoek van musea, wetenschap en publiek, en speelt in deze verschillende domeinen en velden een verbindende rol. De instelling verricht onderzoek en deelt, onder meer via publicaties, presentaties en tentoonstellingen, kennis en informatie ten behoeve van onze doelgroepen:

1. *vertegenwoordigers uit de kunst- en cultuursector*: musea, universiteiten en kennisinstituten;
2. *vertegenwoordigers uit de kunst- en cultuursector*: kunsthandel en veilingwezen;
3. *cultuurdragers*, waaronder particuliere verzamelaars;
4. *studenten*, vooral de geesteswetenschappen en het kunstonderwijs;
5. een breder, *in kunst en cultuur geïnteresseerd publiek*, op zoek naar verdieping.

› 2.1 Samenwerking: Musea

Het RKD werkt samen met een groot aantal (inter)nationale musea en erfgoedinstellingen, zoals de Museumvereniging (Kring Rijksmuseum). Het heeft structurele samenwerkingsverbanden met onder meer de Fondation Custodia (Parijs) en het Rubenianum (Antwerpen). Met het Van Gogh Museum, het Kröller-Müller Museum, het Kunstmuseum Den Haag, het Centraal Museum, het Rembrandthuis, de Bayerische Staatsgemäldesammlungen, het Nationaal Museum Budapest, Instituto Mol in Madrid en de European Society for Nineteenth-Century Art (ESNA) zijn samenwerkingsovereenkomsten getekend t.b.v. tentoonstellings- en onderzoeksprojecten en activiteiten.

De Fondation Custodia

Frits Lugt is een van de grondleggers van het RKD en medeoprichter van de Fondation Custodia. Samenwerking met en het steunen van het RKD is door de Fondation Custodia statutair vastgelegd. Ter nagedachtenis aan Jacoba Lugt-Klever (1888-1969), echtgenote van Frits Lugt, stelt deze stichting in samenwerking met het RKD een tweejarig fellowship beschikbaar voor kunsthistorisch onderzoek. In 2024-2025 wordt dit Fellowship vervuld door dr. Ad Stijnman, die werkt aan een monografie over de geschiedenis van de Europese in kleuren gedrukte grafiek.

European Society for Nineteenth-Century Art (ESNA)

ESNA is het enige Europese netwerk van conservatoren en onderzoekers van kunst uit de periode ca. 1800- 1920. Samen met het RKD streeft ESNA ernaar dit kennisdomein toegankelijker te maken voor musea, wetenschap én publiek. In 2024 ondersteunde het RKD verschillende activiteiten van ESNA, waaronder een tweetal seminars.

Rubenianum/Rubenshuis

Het Rubenianum (Antwerpen) en het RKD werken structureel samen op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Het Rubenianum maakt gebruik van de digitale infrastructuur van het RKD. Op deze wijze wordt de digitale collectie Vlaamse kunst van de zestiende en zeventiende eeuw dagelijks verrijkt en toegankelijk gemaakt.

Vereniging Nederlandse Kunsthistorici (VNK)

De VNK telt meer dan duizend leden en biedt kunst- en architectuurhistorici een platform voor ontmoeting, discussie en advies. Het RKD biedt de vereniging een thuishaven, beheert haar archief en ondersteunt activiteiten.

› 2.2 Samenwerking: Wetenschap

Op nationaal niveau is het RKD ingebed in de Onderzoekschool Kunstgeschiedenis (OSK) en het netwerk Rijkskennisinstellingen (RKI). Met het Huygens Instituut (KNAW) wordt intensief samengewerkt. Binnen RIHA worden onderzoeksprojecten afgestemd/ontwikkeld met internationale collega-instellingen.

Rijkskennisinstellingen (RKI)

RKI is een samenwerkingsverband op nationaal niveau van instellingen die een belangrijke kenniscomponent in hun taken hebben en in dat kader onderzoek verrichten. Zij zijn een integraal onderdeel van het nationale kennislandschap. Het netwerk heeft als doel het vergroten van de toegevoegde waarde van individuele instellingen voor de Nederlandse samenleving.

Onderzoekschool Kunstgeschiedenis (OSK)

De OSK is het landelijke samenwerkingsverband van de kunsthistorische opleidingen en enkele musea en erfgoedinstellingen. Het RKD is in het bestuur vertegenwoordigd en stelt haar deuren open voor activiteiten van de OSK. In 2024 zijn vier speciale masterclasses voor de OSK ontwikkeld.

Association of Research Institutes in the History of Art (RIHA)

RIHA is een netwerk van 35 internationale onderzoeksinstituten, waaronder het Institut de l'Histoire de l'Art (Parijs), het Zentral Institut für Kunstgeschichte (München) en het Getty Research Institute (Los Angeles). Het RKD werkt met de leden van RIHA samen, zeker waar het de kunst van de Nederlanden betreft. Het RKD participeert in het nieuwe platform van het digitale kunsthistorische tijdschrift van RIHA, www.riha-journal.org.

The International Consortium of Photo Archives (PHAROS)

PHAROS telt veertien instellingen wereldwijd. Het consortium maakt kennisdeling ten aanzien van digitalisering van kunsthistorische beeldcollecties mogelijk, ook op het terrein van (internationaal) auteursrecht. Zie: pharosartresearch.org. In 2024 is de samenwerking bestendig; in november trad het RKD op als gastheer voor de jaarlijkse bijeenkomst.

› 2.3 Samenwerking: Publiek

Het RKD is partner voor veel partijen, zoals kunsthandels, veilinghuizen, stichtingen en bedrijven. Fondsen dragen bij om projecten te realiseren, de Vrienden bieden waar nodig verdere ondersteuning. Deze ondersteuning varieert van bijdragen aan onderzoek en digitaliseringstrajecten tot evenementen, aankopen en publicaties.

Fondsen

In 2024 werd voor € 542.170 aan fondsen aangevraagd, waarvan € 420.670 werd toegekend – ruim 77%. Belangrijke toekenningen betroffen het wetenschappelijk corpus van beeldhouwkunst uit de Lage Landen *Early Netherlandish Sculpture* en het verbinden van de gedigitaliseerde catalogi van tentoonstellingen van Levende Meesters.

Vrienden van het RKD

De Vrienden van het RKD steunden in 2024 onder andere de publicatie over Nederlandse eerste geïllustreerde museumcatalogus voor het Mauritshuis (te verschijnen in 2025), het project *Hol-länder in Bayern* betreffende het onderzoeken en catalogiseren van de meer dan 1100 Nederlandse schilderijen (1550-1800) in de collectie van de Bayerische Staatsgemäldesammlungen (München) en het tweejaarlijkse Summer Institute, een samenwerking met het Rijksmuseum, Harvard Art Museums en Center of Netherlandish Art voor kunsthistorisch talent, dat in 2025 plaatsvindt. Het Vriendenbestand is in 2024 opgeschoond. Het jaar eindigde met 327 Vrienden.

Presentatie van het *Corpus wandtapijten in Nederland* voor de Vrienden van het RKD in de burgemeesterskamer van het stadhuis van Leeuwarden. Links auteur Hillie Smit, rechts burgemeester Sybrand Buma

Publieksbereik: feiten en cijfers

In 2024 heeft het RKD voor wat betreft het publieksbereik op meerdere terreinen goede resultaten geboekt. Het online bereik vormt daarop een uitzondering door de overgang van RKD Explore naar rkd.nl en research.rkd.nl.

› 3.1 On site

In de studiezaal wordt dienstverlening geboden voor het raadplegen van de rijkscollectie. Bezoekers en medewerkers wisten ook in 2024 erheen goed te vinden. Het totale aantal bezoeken voor de studiezaal bedroeg 2.286. Het RKD organiseerde daarnaast 58 events voor 2.237 bezoekers. Vier daarvan waren online, voor 164 deelnemers.

Archieven

Het raadplegen van archieven/collecties vertoonde ook in 2024 een stijgende lijn. Van 226 verschillende archieven/collecties (2023: 203 / 2022: 191) zijn aanvragen voor raadpleging via de optie in de database RKDCollections gedaan. Het totale aantal aanvragen voor raadpleging uit deze 226 archieven/collecties bedroeg 616 (2023: 599 / 2022: 531).

Bibliotheek

Ook de omvangrijke bibliotheek van het RKD is weer veelvuldig geraadpleegd. In 2024 zijn er 14.372 aanvragen gedaan via de uitleenadministratie (2023: 14.765 / 2022: 13.785). Het gebruik van de vele boeken en naslagwerken uit de open opstelling is in deze cijfers niet meegenomen.

› 3.2 Online

Onder het online bereik vallen onder andere websites, social media en de nieuwsbrief. De overgang naar de websites research.rkd.nl en rkd.nl heeft geleid tot een daling in bezoekersaantallen (zie 2.4). De socialmediakanalen LinkedIn en Instagram daarentegen vertonen een duidelijke groei ten opzichte van 2023.

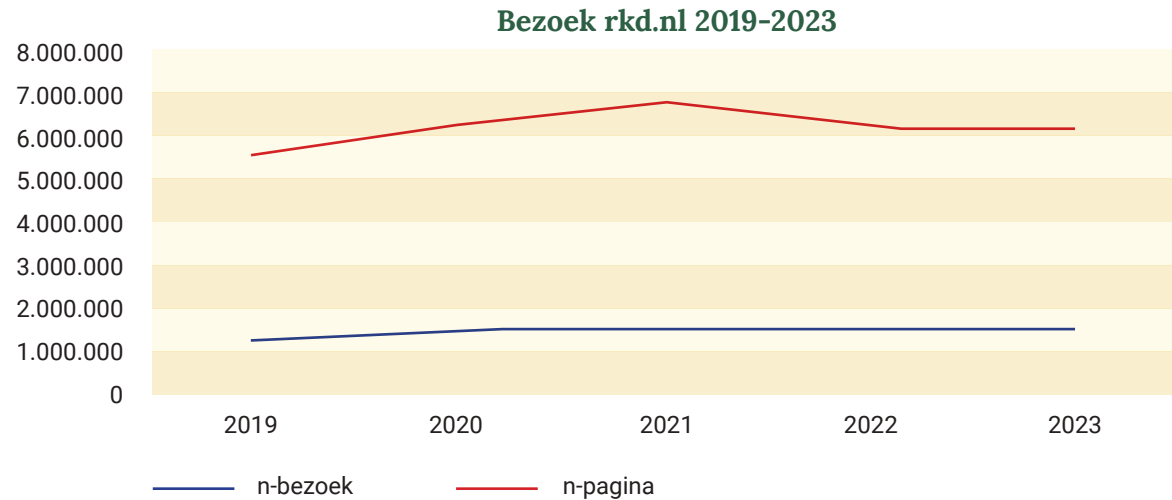
In samenwerking met het online marketingbureau INTK adverteert het RKD op Google. Begin februari 2025 wordt het RKD account overgezet naar de door INTK ontwikkelde software Live Ads, die gebruikmaakt van AI ter ondersteuning van het beheren van Google Ads campagnes.

› 3.3 Abonnementen

In 2024 is toegang tot de studiezaal gekoppeld aan het online abonnement voor RKD Research. In 2024 zijn 529 individuele jaarabonnementen (voor RKD Research) verkocht, een stijging van 36% ten opzichte van 2023. De verwachting is dat deze nieuwe abonnementsvorm, die vanuit huis is te gebruiken, een internationaal publiek aanspreekt. Nieuw dit jaar zijn groepsabonnementen (voor kleinere instellingen) waarvan er 22 zijn verkocht, goed voor in totaal 128 licenties. De koppeling van toegang tot de studiezaal aan het abonnement voor RKD Research resulteerde in de verkoop van 436 RKD Research dagpassen.

3.4 rkd.nl & research@rkd.nl

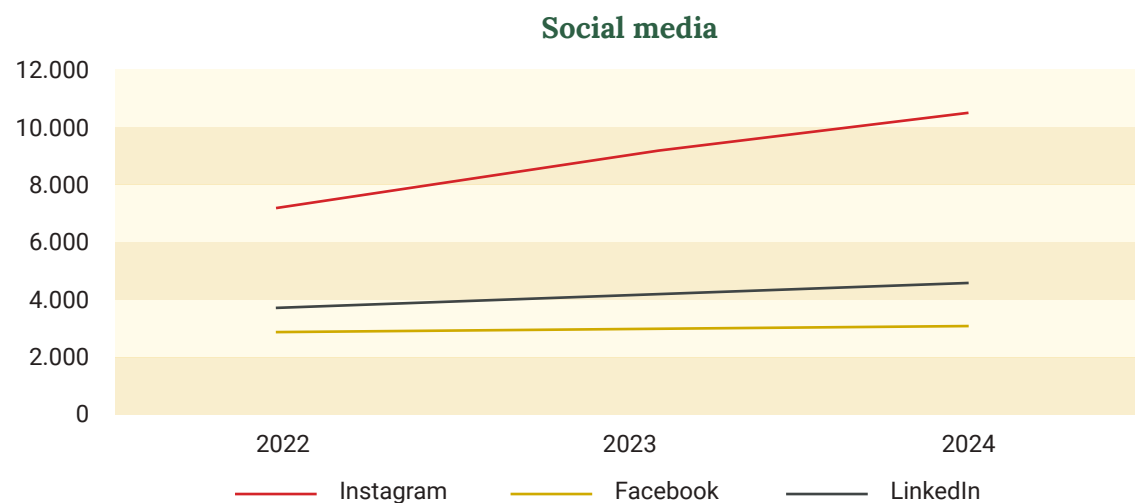
De overgang van RKD Explore naar rkd.nl en research.rkd.nl heeft mogelijk gezorgd voor een afname in het aantal online bezoeken omdat de cijfers eerdere jaren een (lichte) stijging vertoonden.

De overgang van RKD Explore naar rkd.nl en research.rkd.nl (met een geheel andere architectuur en trackingsystematiek) maakt een valide vergelijking van de bezoekcijfers niet mogelijk. Hoewel een daling ten opzichte van 2023 werd verwacht, is het van belang de ontwikkeling goed te monitoren.

3.5 Social media

Onze hoofdkanalen zijn LinkedIn en Instagram. Ten opzichte van 2023 is het aantal volgers gegroeid met 16% (10.445) op LinkedIn en met 10,5% (4.532) op Instagram.

3.6 Nieuwsbrief

Het aantal abonnees op de digitale nieuwsbrief is gegroeid van 4.160 naar 4.309, een stijging van 3,6%. In 2024 zijn zeven algemene nieuwsbrieven verstuurd met een gemiddeld openingspercentage van 51,1%, een groei van 4%. Dit betekent dat de nieuwsbrief in 2024 weer beter aansloot bij de interesses van de ontvanger.

3.7 Presentatie en programmering

Voor de tentoonstelling *De omgekeerde wereld van Adriaen van de Venne* in het Zeeuws Museum verrichtte het RKD onderzoek en leverde het bijdragen aan het symposium ter gelegenheid van de tentoonstelling. Eind november werd de catalogus van de Nederlandse en Vlaamse schilderingen van museum Nivaagaard in Nivå (Denemarken) gepresenteerd, het resultaat van jarenlang onderzoek door RKD-conservatoren.

De *Haagse Museumnacht* op 12 oktober, in samenwerking met het Nationaal Archief en de Koninklijke Bibliotheek, werd bezocht door 187 geïnteresseerden, die op een laagdrempelige manier konden kennismaken met het RKD.

In 2024 organiseerde het RKD een aantal symposia in eigen huis, die aansloten bij de actualiteit. Zo trok het *ESNA Winterseminar* in samenwerking met ESNA 63 deelnemers, het symposium *Papierknipkunst* 70 deelnemers en het symposium *Art on Demand* 65 deelnemers. Verder verzorgde het RKD in eigen huis onder meer masterclasses voor studenten, lezingen, workshops, studiedagen en presentaties van nieuw verschenen RKD Studies.

De tentoonstelling *Fotografie in het kunstenaarsboek. Uit de collectie Art & Project* was gedurende de eerste helft van 2024 een mooie gelegenheid om kennis te maken met de kunstenaarsboeken in de collectie van het RKD. Op 10 oktober 2024 opende de nieuwe tijdelijke tentoonstelling *Herdenkingsmonumenten: Bevrijding in beeld*, om de gedigitaliseerde beeldhouwersarchieven onder de aandacht te brengen.

3.8 Kennisvalorisatie

In 2024 verzorgden RKD-medewerkers publicaties (42), lezingen (25), presentaties en rondleidingen (29), bijdragen aan tentoonstellingen (4), masterclasses (8) en colleges, collegereeksen en onderwijs (20). Ook hadden medewerkers zitting in besturen en comités (35).

In 2024 werden niet minder dan zes, merendeels omvangrijke RKD Studies gepubliceerd als resultaat van jarenlang kunsthistorisch onderzoek. Voor 2025 staan wederom meerdere RKD Studies op de rol.

In 2024 verwelkomde het RKD 13 stagiaires en weppers (werkervaringsplekken) en 27 vrijwilligers. Stagiaires en Weppers leerden niet alleen te werken vanuit onze collecties, maar leverden ook een wezenlijke bijdrage aan een keur aan projecten. Door hun onderzoeksresultaten direct te verwerken in de RKD-databases droegen zij bij aan de groei van onze digitale collecties.

3.9 Audiovisuele middelen

In 2024 heeft het RKD opnieuw een aantal audiovisuele middelen gecreëerd, die via diverse kanalen met de doelgroepen zijn gedeeld. Drie video's ter promotie van RKD Research werden getoond op rkd.nl, in de nieuwsbrief, tijdens TEFAF en hadden meer dan 700 weergaven op YouTube. Drie filmpjes met conservator Angela Jager over haar onderzoek naar twee Rembrandtportretten hadden 4.600 (Instagram) en 250 (YouTube) weergaven. Drie podcastafleveringen over vrouwelijke verzamelaars zijn 4.200 keer beluisterd.

Podcast RKD gemaakt in 2024	Aantal keer beluisterd
Vrouwelijke verzamelaars: Hélène de Rothschild	1.744
Vrouwelijke verzamelaars: Sophia Adriana Lopez Suasso-de Bruin	1.501
Vrouwelijke verzamelaars: Helene Schemel	953
Totaal aantal keer beluisterd	4.198

3.10 Pers en publiciteit

In 2024 was het RKD zichtbaar in diverse landelijke en regionale kranten, kunstvakbladen, online media en hoorbaar op de radio. In maart werd mondrianpapers.org gelanceerd, een samenwerking van het RKD en het Huygens Instituut. Dit nieuws werd onder andere opgepikt door Radio 1 Nieuws en Co, *de Volkskrant*, Omroep Zeeland, Nu.nl, RTV Utrecht en het *Reformatorisch Dagblad*. In januari werd er gefilmd op het RKD voor een documentaire van Stadsarchief Mechelen over gevluchte Mechelaars in de zestiende eeuw. De film, 'Naar betere oorden', is te zien op YouTube en in Stadsarchief Mechelen. Ook werd er op het RKD gedraaid door een filmploeg van de BBC voor het programma *Fake or Fortune* (26 september 2024). In de aflevering over een vermeend schilderij van Mondriaan werd de expertise van het RKD ingeroepen.

Het resultaat van een RKD-onderzoek werd nieuws in Denemarken, Nederland en daarbuiten. Het onderzoek naar en de tentoonstelling van twee mogelijke pendanten geschilderd door Rembrandt in het Deense museum Nivaagaards Maleriesamling haalde onder andere in september de Deense kranten *Politiken* en *Fredesborg Amt* en in Nederland het *Reformatorisch Dagblad*, *Kunstkrant* en *Historiek*. Een RKD-conservator sprak over haar onderzoek op de Deense nationale televisie (TV2). Verder werden er verschillende artikelen over RKD-projecten, events en RKD Studies geplaatst op websites van de Research School Art History, CODART, HNA, ANKK, ArtHist en VNK. Daarnaast levert het RKD vaste bijdragen aan de vakbladen *Verzamelkrant*, *Gen.* en *See All This*.

Opnames in het RKD voor het BBC-programma *Fake or Fortune*. In de aflevering over een vermeend schilderij van Mondriaan werd de expertise van het RKD ingeroepen

IV

Verrijking en kennisvalorisatie: collecties

De unieke rijkscollectie van het RKD bestaat uit een buitengewone verzameling van archieven, bibliotheekmateriaal, beelddocumentatie en data. De bibliotheek over de kunst en kunstenaars van de Nederlanden wereldwijd bevat onder meer een uitzonderlijk complete collectie veilingcatalogi van de zeventiende eeuw tot heden. De archiefcollectie wordt jaarlijks uitgebreid met verschillende archieven van zowel personen (kunstenaars, kenners en verzamelaars) als van instellingen en organisaties. Het documentatiemateriaal bevat beeldmateriaal en knipsels. Verschillende databases beschrijven en ontsluiten deze rijkscollectie. De digitale vindbaarheid, bruikbaarheid en houdbaarheid heeft de komende jaren de volle aandacht.

4.1 Acquisitie

In 2024 ontving het RKD, naast de reguliere acquisitie, 90 signaleringen van zowel archieven, beelddocumentatie als bibliotheekmateriaal. Een deel van deze signaleringen werd niet verder gebracht vanwege onvoldoende aansluiting op het collectieprofiel, of omdat het elders beter op z'n plek was. Uiteindelijk zijn 45 aanwinsten toegevoegd.

4.1.1 Archieven

Kunsthandel en galeriewezen

Om de bestudering van de kunsthandel en herkomstonderzoek te faciliteren, is de handel in kunst een zwaartepunt in de collectievorming. Uit de nalatenschap van Willem Hoogendijk, kreeg het RKD geannoteerde veilingcatalogi ten geschenke. In zijn aantekeningen roept Hoogendijk een levendig beeld op van het veilingwezen, de kopers en de kwaliteit van het aanbod. Uit de nalatenschap van Bart van de Ven kon het archief van The Living Room worden verworven. Deze Amsterdamse galerie (1981-1993) groeide uit tot hét symbool van de Nederlandse beeldende kunst in de jaren 1980, en mocht onder anderen Keith Haring tot haar gasten rekenen.

Nul/ZERO/Conceptuele kunst

Een ander zwaartepunt in de collectievorming betreft Nul/ZERO/Conceptuele kunst. Het RKD verwelkomde twee belangrijke aanvullingen. Evert van Straaten schonk het laatste deel van zijn archief met onder meer zijn onderzoek naar Theo van Doesburg en correspondentie met toonaangevende kunstenaars, onder wie Georges Maciunas (voorman van Fluxus), Ger van Elk en Jan Dibbets. Annemarie Engels-van Lochem schonk het archief van Pieter Engels, die in de geest van Fluxus op unieke beeldende wijze de relatie tussen kunst en commercie onderzocht, onder andere met zijn 'bedrijf' Engels Products Organization (EPO) en zijn alter ego, marketingdirecteur Simon Es.

Vrouwelijke kunstenaars en critici

Een nazaat van kunstenares Sanne Bruinier schonk een koffer vol met honderden ongepubliceerde brieven die Bruinier zorgvuldig had bijgehouden. Deze correspondentie geeft een beeld van haar artistieke netwerk in de eerste helft van de twintigste eeuw. De in Den Haag geboren Sanne

Bruinier was veel in het buitenland en verbleef van 1899 tot 1901 in Parijs. Uit correspondentie blijkt dat ze daar verschillende andere kunstenaars ontmoette, zoals Paula Modersohn-Becker en Kees van Dongen.

In 2024 werd het archief verworven van Betty van Garrel, een toonaangevende vrouwelijke kunstcriticus en journalist. In 1963 kreeg zij een aanstelling als redacteur bij de *Haagse Post*, waarvoor ze schreef over beeldende kunst, politiek, literatuur en media. In 1975 was Van Garrel betrokken bij de oprichting van het culturele tijdschrift *Hollands Diep*. Tot 2003 publiceerde zij honderden artikelen over beeldende kunst in het Cultureel Supplement van *NRC Handelsblad*. Ook publiceerde ze enkele kunstenaarsmonografieën en werkte ze mee aan kunstprogramma's op televisie.

Kunstenaarsportretten

Via Wim Lamboo en met financiële steun van de Vrienden van het RKD, konden ruim zestig vintage zwart-witfoto's van fotograaf Aad van Houwelingen worden verworven. Het gaat het om opnamen gemaakt in zijn atelier op de zolder van de Kweekschool voor Zeevaart te Leiden en in De Smidse, een huis aan de Langebrug waar hij woonde en werkte. Daarnaast betreft het foto's van zijn notitieboekjes, zijn familie en zijn ouderlijk huis en enkele portretfoto's van Van Houwelingen. Het archief is een mooie aanvulling op de collectie preciosa foto's en de collectie kunstenaarsportretten en atelierfoto's van het RKD.

Moderniteit

Een schenking van mr. W.E. Bouwman versterkte het zwaartepunt Moderniteit. Hij schonk brieven die Charley Toorop, John Rädecker, Bart van der Leck en Raoul Martinez stuurden aan zijn vader ir. E.E. Bouwman, die werk van hen kocht. Bouwman was eigenaar van instrumenten-fabriek E.E. Bouwman aan de Garenmarkt in Leiden. Van Charley Toorop, die met hem bevriend was, bezat hij *Clown voor ruïnes van Rotterdam* (Kröller-Müller Museum) en *De arbeidersdochter* (Stedelijk Museum Amsterdam). De schenking bevat ook kaarten van clown Bimbo, die poseerde voor *Clown voor ruïnes van Rotterdam*, en een brief van H.P. Bremmer aan Martinez.

Koffer met honderden ongepubliceerde brieven van kunstenaar Sanne Bruinier. De brieven geven een intrigerend beeld van haar artistieke netwerk in de eerste helft van de twintigste eeuw

Beelden uit het door het RKD verworven archief van de toonaangevende kunstcritica en journalist Betty van Garrel. Op de foto links met Wim T. Schippers, rechts achter haar typemachine.

Kunstenaarsarchieven

In 2024 werden ook weer kunstenaarsarchieven aan de collectie toegevoegd, waaronder die van de vroeg overleden Haagse graficus Arend Hendriks, Marinus Fuit en Korrie Besems. Aangevuld werden de archieven van onder anderen Jan Roeland, Daniël Groen en Peter Struycken.

4.1.2 Beelddocumentatie

In 2024 werden diverse *carte de visites* toegevoegd aan de collectie portreticonografie. Daarnaast droeg het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem het beheer van een object uit de Rijkscollectie over, te weten een prent van een portret (op zijde).

4.1.3 Bibliotheek

Het aankoopbudget wordt ingezet voor catalogusabonnementen bij veilinghuizen, tijdschriftabonnementen, databases en lexica, boeken, collectiecatalogi en tentoonstellingscatalogi (dankzij de financiële bijdrage van de Fondation Custodia). Daarnaast ontvingen we diverse schenkingen, waaronder een zeer omvangrijke schenking kunstenaarsboeken door José Brokken-Zijp (Liempde), met boeken van Sol LeWitt, Dieter Roth en Raymond Pettibon, evenals ontbrekende reguliere publicaties van kunstbeurzen. Teylers Museum schonk geannoteerde veilingcatalogi en daarnaast het archief van de Vereeniging tot instandhouding van een Fonds voor Nederlandsche Beeldende Kunstenaars en hunne Weduwen en Weezen.

Aanwinsten betreffen nieuwe en oude publicaties die zijn aangeschaft of verkregen en daarmee de aanwinsten vormen over het jaar 2024, inclusief verwerking van materiaal uit schenkingen, zowel boeken, veilingcatalogi en tijdschriften.

RECORDS	2024	2023	2022
Op aanwinstcode (incl. artikelen)	3.720	3.390	4.378 *
Op aanwinstdatum	5.476	3.313	6.350
Gecatalogiseerd nieuw	5.806	3.313	6.450
Gecatalogiseerd gewijzigd	4.367	91.066**	50.373
Barcodes toegekend	7.468	4.578	6.136

* het hoge aantal komt voort uit verwerking artikelen uit back-issues Oud-Holland en RKD Bulletin
** door het toevoegen van citeerafkortingen bij een deel van de bestaande records is in 2023 het aantal wijzigingen hoger

Op beperkte wijze werd het retrospectief catalogiseren van veilingcatalogi voortgezet, voor veilingcatalogi die via de studiezaal werden aangevraagd uit de nog niet beschreven veilingcatalogi uit de periode 1904-1970. Daarnaast is er systematisch gewerkt aan de retrospectieve invoer van veilingcatalogi door catalogisering van de veilingen uit het jaar 1970 en 1971. Ook is een start gemaakt met de catalogisering van de botanische bibliotheekcollectie van Sam Segal (1933-2018).

Aanwinstenlijst, IBL

In 2024 verschenen elf aanwinstenlijsten. Een kleine keuze uit de aanwinsten wordt telkens voor een korte periode getoond op de presentatieladders op de studiezaal. Er werden met regelmaat Interbibliothecair leenverkeer (IBL) verzoeken ingediend voor het aanvragen van scans of het lenen van publicaties uit andere bibliotheken ter raadpleging.

› **4.2 Digitalisering**

In 2024 zijn er 170.406 scans in RKDarchives gekoppeld op een totaal van circa 650.000 scans. In verband met auteursrecht of AVG-beperkingen kunnen deze scans niet allemaal online worden getoond.

Beeldhoudersarchieven (Mondriaan Fonds)

De conservering en digitalisering van de dertien (ook externe) beeldhoudersarchieven voor het project *Digitalisering Beeldhoudersarchieven* is afgerond. Deze archieven zijn grotendeels online beschikbaar. In totaal zijn bijna 170.000 scans gemaakt. Het uploaden hiervan door een nieuw-gebouwde uploadtool naar RKDarchives is nagenoeg afgerond. De scans zijn te raadplegen in RKD Research.

Archieven Kunstenaarsverenigingen (Metamorfoze)

De conservering van het archief *Arti & Amicitiae* en *De Onafhankelijken t/m 1950* is in 2024 afgerond, alsook de digitalisering. In totaal zijn er voor dit project 47.949 scans gemaakt. Binnen hetzelfde project is ook zestien meter van het archief Pulchri Studio van het Haags Gemeentearchief geconserveerd en gedigitaliseerd.

Modernisten

Uit een eerder project digitalisering *Modernistenarchieven* zijn in 2024 met behulp van de nieuwe uploadtool nog eens 67.791 scans gekoppeld aan RKDarchives.

Interne digitalisering

In 2024 zijn 7.666 scans gemaakt, waarvan er 307 via de webshop aan externe klanten zijn uitgeleverd. Bijna 850 scans zijn uitgeleverd voor de publicatie over herman de vries, 1.505 scans zijn gemaakt voor intern gebruik (onder andere voor databases, publicaties en persberichten), terwijl rond de 5.000 scans zijn gemaakt voor het Vogelsang-project (met ruim 20.000 glasdia's). Tevens zijn 1.100 afbeeldingen geupload naar de mediadatabase. Zeven facsimiles werden gedigitaliseerd, evenals 64 kleine archieven, catalogi, archiefdelen, albums, summerpress uitgaven en preciosaboeken. Er werden vijf blow-ups, 256 scans van losse preciosafoto's, originelen en archiefstukken en negen pdf's gemaakt.

› **4.3 Databeheer**

Het actueel houden en bijwerken van records in RKDartists blijft een punt van aandacht. Over de hele linie zijn te veel records niet bijgewerkt en daarmee niet actueel. Veel invoer in RKDimages is in 2024 gedaan door batchmatige invoer van de Byvanck-data. Daarnaast is ook de bijdrage van het Rubenianum van belang. De invoer vanuit het RKD in RKDimages is vooral afkomstig van projecten, zoals de RKD Studies *Frans Hals and his Workshop* en *Gerson Digital*.

Invoer/wijziging records in databases

Database	Invoer 2024	Wijziging 2024	Totaal 2024	Opmerking
ARTISTS	2.554	13.570	14.681	
IMAGES	31.630*	98.642**	112.263	*Invoer, waarvan: 26.958 Byvanck 1.847 Rubenianum **Wijziging, waarvan: > 90% door databeheer
EXCERPTS	34	6.653	6.682	
TECHNICAL	2	11	12	

Eind december 2024 bevatte de thesaurus van het RKD 53.565 termen (2023: 53.976 / 2022: 54.418), waarvan 5.715 niet-voorkeurstermen (2023: 5.344). In 2024 zijn 432 nieuwe termen ingevoerd (2023: 928 / 2022: 1.057).

Er is onderzoek gedaan naar herziening van problematische terminologie in de thesaurus en het gebruik ervan in de databases. Specifiek onderzocht is het gebruik van de term 'oosterling' en aanverwante termen in RKDimages.

› **4.4 Behoud en beheer**

In 2024 zijn 67 banden (2023: 144 / 2022: 137) ingebonden. Waar nodig zijn publicaties als onderdeel van het catalogiseren voorzien van een zuurvrije omslag uit oogpunt van preventieve conservering.

Het op orde brengen van de depots is in 2024 een stap verder gebracht met het project 'Collecties op orde'. Hierin worden alle niet (voldoende) geregistreerde en alle mogelijk af te stoten collecties geïnventariseerd, aangevuld met alle onderdelen waarvoor met betrekking tot conservering nog werkzaamheden essentieel zijn, zoals (her)verpakking.

› **4.5 Bruiklenen**

In 2024 honoreerde het RKD vijf bruikleenverzoeken, waaronder *Eerst komt de liefde voor de kunst. Art & Project* (Kröller-Müller Museum, 30 september 2023 t/m 25 februari 2024), *Sol LeWitt* (Joods Museum, 27 oktober 2023 t/m 31 maart 2024), *Rembrandt Reunited* (The Nivaagaard Collection, 2 september 2024 t/m 10 november 2024), *Leo Gestel & Gustave De Smet, Vluchtelingen – Zielsverwanten* (Stadsmuseum Woerden, 7 september 2024 t/m 9 februari 2025) en *herman de vries – summer press* (Kunstmuseum Den Haag, 28 september 2024 t/m 16 februari 2025).

› **4.6 Overgang Adlib naar Axiell Collections**

In 2024 is gewerkt aan de overgang van collectiebeheersysteem Adlib naar Axiell Collections. Hierbij is rekening gehouden met behoud van de bestaande functionaliteit en met de koppeling met RKD Research. Het project bevindt zich in de laatste fase. In de eerste helft van 2025 zal Axiell Collections geïmplementeerd worden, inclusief een nieuwe uitleenmodule die het mogelijk maakt bibliotheekmateriaal 'op afstand' aan te vragen, zodat het klaarligt bij bezoek aan het RKD.

Verrijking en kennisvalorisatie: onderzoek (en educatie)

› 5.1 Kennisdeling en -disseminatie

RKD-onderzoek vindt plaats binnen het programma *Arts of the Low Countries in Context*, waarin onderzoeksprojecten elkaar door hun onderlinge samenhang kunnen versterken. Het RKD richt zich daarbij op de 'dynamische Collectie Nederland'. Het programma biedt een diepgravende analyse van de (mogelijk positieve) bijdrage van de beeldende kunst van de Nederlanden aan de vorming van culturele identiteiten en beeldculturen en als zodanig aan de verbinding van mensen, wereldwijd. Het onderzoek maakt gebruik van innovatieve (digitale) middelen en is gericht op kennisdeling en disseminatie, mede door veelzijdige samenwerkingen. Onderzoeksresultaten worden gepresenteerd in een toegankelijke en digitale vorm (*open access*), waardoor nieuwe inzichten gevaloriseerd worden voor een breder publiek.

Beeld van een middeleeuwse miniatuur uit de Byvanckdatabase, die meer dan vierduizend verluchte handschriften bevat. Voor het project *Middeleeuwse miniaturen van Byvanck naar RKD* wordt de database geïntegreerd in RKD Research en voor iedereen online toegankelijk gemaakt

Beelden uit de RKD Study *Frans Hals and his Workshop*. Links Portret van een man met een slappe hoed (Museumslandschaft Hessen Kassel), rechts Portret van Isaac Abrahamsz. Massa en Beatrix van der Laen (Rijksmuseum, Amsterdam)

› 5.2 Positionering

De onderzoeksfunctie van het RKD gaat hand in hand met de collectie- en presentatiefunctie. Het RKD heeft een groot bereik en levert een belangrijke bijdrage aan het (kunsthistorische) kennisdomein. Voor wat betreft het onderzoek wordt aangesloten bij de Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis (OSK). Onderzoek dient een directe bijdrage te leveren aan de collectie(vorming) van het RKD (noodzakelijk voor het op wetenschappelijk verantwoorde wijze verrichten van collectie- en publiekstaken), de zichtbaarheid van kennis en expertise over onze rijkscollectie en het kennisgebied van het RKD te vergroten middels publicaties, tentoonstellingen, presentaties, lezingen en dergelijke. Bovendien dient het te passen binnen het onderzoeksprogramma dat sinds 2023 wordt begeleid door een (externe) *Scholarly Advisory Board*.

› 5.3 Focus

De focus van het RKD ligt op objectgericht, monografisch en thematisch onderzoek, inclusief een bijdrage aan materiaal-technisch onderzoek. Daarbij speelt de digitale transitie (digitalisering en automatisering, AI, informatie-ontsluiting, Digital Art History) een prominente rol. Onderzoek start doorgaans met en in de eigen collectie, de resultaten komen ten goede aan de verdieping en verrijking van de rijkscollectie en het kennisgebied.

Onderzoek van het RKD voldoet hiermee aan de volgende voorwaarden:

1. leveren van een directe bijdrage aan de collectie(vorming) van het RKD door verbreden, verdiepen en vernieuwen van kennis voor het op wetenschappelijk verantwoorde wijze verrichten van collectie- en publiekstaken van het RKD;
2. vergroten van de zichtbaarheid (toegankelijkheid) van kennis en expertise door middel van publicaties, tentoonstellingen, presentaties, lezingen en dergelijke;
3. passen binnen het onderzoeksprogramma van het RKD;
4. (idealiter) begeleiding door een (externe) wetenschappelijke raad.

In 2024 liepen er verschillende onderzoeken, publicaties en projecten binnen de aandachtsgebieden, zoals *Middeleeuwse miniaturen van Byvanck naar RKD*, *Weven in Vrijheid*, *Mondriaan Editie Project*, *Marks on Art – Panel Painting*, *Crowdsourcingsproject Brediusaantekeningen*, *Marks on Art – Sculpture* en *Vrouwelijke verzamelaars in de kunst 1780-1980*.

5.4 Resultaten

Een van de hoogtepunten was de feestelijke lancering van de RKD Study *Frans Hals and his workshop*. Deze tweedelige publicatie bestaat uit een monografie over het leven, werk en receptie van Frans Hals, en een uitgebreide catalogus van zijn schilderijen. Voor de uitgebreide *catalogue raisonné* van alle schilderijen die door Frans Hals en zijn assistenten zijn gemaakt, zijn alle kunstwerken met hulp van meerdere stagiaires opgenomen in de database RKDimages. Zij kregen hiervoor *training on the job* voor het doen van herkomstonderzoek en het leren kunstwerken stilistisch te vergelijken. Dit omvangrijke, meerjarige project is door het RKD uitgevoerd in samenwerking met auteur en medesamensteller em. prof. dr. Claus Grimm, het Frans Hals Museum en vele (inter)nationale collega's en werd mogelijk gemaakt door ondersteuning van de Gravin van Bylandtstichting, het De Gijselaar-Hintzenfonds en ambassadeur J. William Middendorf.

Eind september verscheen onder redactie van het RKD *herman de vries – publisher*; een overzichtswerk van de eschenau summer press publications. De voorstaande kunstenaar herman de vries is van oorsprong plantkundige en werkt voornamelijk met natuurlijke materialen, zoals aarde, gras en talloze andere planten, waarmee hij de natuur laat ervaren met een nieuwe blik. Sinds de jaren 1970 licht hij delen van de natuur uit in sculpturen, collages en installaties, waarbij zijn wortels binnen de ZERO-beweging zichtbaar zijn. Zijn archief is al deels aanwezig bij het RKD en wordt na zijn dood volledig overgedragen. Hoewel herman de vries belangrijk is geweest voor de ontwikkeling van het Nederlandse kunstenaarsboek, is zijn werk als uitgever veel minder bekend. Om de vijftigste verjaardag van zijn eschenau summer press & temporary travelling press publications te vieren, verscheen *herman de vries – publisher*. Tegelijkertijd opende in Kunstmuseum Den Haag een tentoonstelling die kunstwerken van zijn hand combineert met een selectie van zijn uitgaven. De publicatie, door het RKD uitgegeven in samenwerking met Waanders Uitgevers, werd mogelijk gemaakt met steun van het Mondriaan Fonds, de Van Eelen-Weeber Foundation en het Jaap Harten Fonds.

Ook het in november gelanceerde *Corpus wandtapijten in Nederland: Europese wandtapijten in Nederlandse openbare collecties* is het resultaat van borging, wetenschappelijke ordening en presentatie van onderzoek. Met name de inzet van geassocieerd onderzoeker Hillie Smit, ondersteund door wijlen em. prof. dr. Willemijn Fock (Universiteit Leiden), heeft geleid tot een bijzonder rijk overzicht van alle werken in openbare collecties, verspreid over Nederland. Het onderzoek borduurde voort op eerder werk door Elisabeth Kalf, Ebeltje Hartkamp-Jonxis en Hillie Smit. Het *Corpus* bevat een tweetalige inleiding die ingaat op de tapisserietechniek, de geschiedenis van het wandtapijt in West-Europa en een overzicht van de Nederlandse collecties waar een verscheidenheid aan wandtapijten wordt bewaard. De archieven van zowel Kalf als Fock maken onderdeel uit van de collectie van het RKD. Met deze RKD Study komen voor het eerst vele gegevens over de Nederlandse wandtapijten ook online beschikbaar. De publicatie is mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van het Barbas-van der Klaauw Fonds en het Carolijn Jongsma Fonds, beide onderdeel van het Cultuurfonds, de Ottema-Kingma Stichting en het Hendrik Muller Fonds.

VI

Bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

In 2024 heeft het RKD stappen gezet richting een duurzame en toekomstbestendige organisatie, in lijn met de ambities voor de periode 2025-2028. Duurzaamheid werd breed opgevat, met aandacht voor een financieel gezonde exploitatie, een meer solide bedrijfsvoering en goed werkgeverschap. Het versterken van de organisatie stond centraal, met een focus op de ontwikkeling van onze medewerkers en het versterken van een toekomstgerichte informatievoorziening ter ondersteuning van onze digitale strategie.

Daarnaast is een visie en plan van eisen ontwikkeld voor onze nieuwe huisvesting die aansluit bij onze ambities en mogelijkheden. Wij committeren ons aan de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Culturele Diversiteit en Inclusie. Hiermee blijft het RKD bouwen aan een diverse en inclusieve werkomgeving waarin alle medewerkers en bezoekers zich welkom voelen.

6.2 Financi 

6.2.1 Financieel resultaat en financiële positie

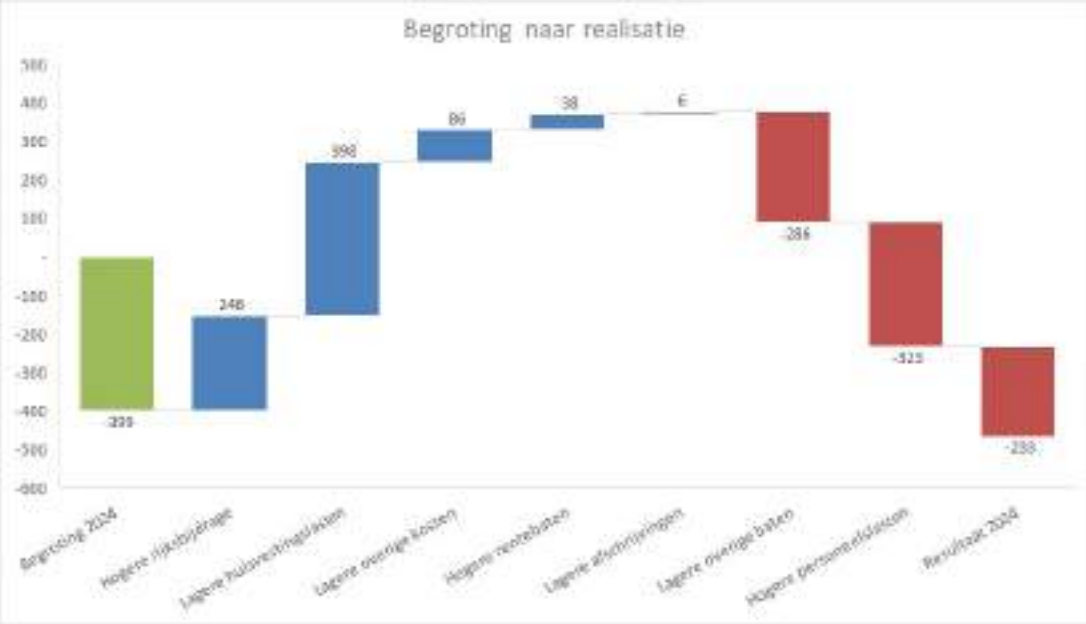
In 2024 bedraagt het financieel resultaat   233.000 negatief tegenover een begroot negatief resultaat van   398.500. Om een goed beeld te krijgen van het werkelijke resultaat moeten ook in beschouwing worden genomen welk bedrag ten laste van de niet-bestede huisvestingssubsidie is gebracht. Als wordt gekeken naar het resultaat voor gebruikmaking van de huisvestings-subsidie, dan gaat het om een bedrag van   631.000 negatief (2023: 1,1 mln. negatief). Het RKD heeft derhalve een negatief resultaat op de reguliere exploitatie behaald en gelijktijdig een positief resultaat op de huisvestingsubsidie van   1,1 mln., vóór afboeking van   399.000 (2023   69.000). Bijgaande tabel geeft meer inzicht in de verdeling van de resultaten.

Verdeling resultaat

	2024			2023		
	Exploitatie	Huisvesting	Jaarrekening	Exploitatie	Huisvesting	Jaarrekening
Baten (incl. rente)	5.925	2.098	7.278	5.409	1.790	8.262
Personeelslasten	5.127	176	5.303	4.992	44	5.036
Huisvestingslasten	-	706	706	-	1.639	1.639
Afschrijvingen	141	-	141	76	-	76
Overige lasten	1.289	73	1.362	1.474	37	1.511
Resultaat	-631	1.144	-233	-1.133	69	-
Verdeling	399	-399	-	1.133	-1.133	-
Resultaat	-233	745	-233	-	-1.064	-

Het positieve resultaat op de huisvestingssubsidie wordt verklaard door enerzijds een aantal incidentele posten in 2024, en anderzijds door de relatief goedkope en gedateerde huisvesting. De verwachting is dat na een verhuizing de huisvestingslasten op een structureel hoger niveau komen te liggen. De intentie is dat ook in de nieuwe huisvestingssituatie een bedrag van ca. € 400.000 vanuit de huisvestingssubsidie beschikbaar blijft voor de reguliere exploitatie, meer specifiek voor noodzakelijke kosten voor ons ‘digitale huis’. Als de huisvestingssubsidie direct via de resultatenrekening zou lopen, zou het resultaat 2024 per saldo € 512.000 positief bedragen (- € 631.000 en € 1,144 mln.) tegenover € 1,064 mln. negatief in 2023. Belangrijkste verklaring voor de verbetering van dit resultaat betreft de lagere kosten voor met name RKD Research, eerste besparingen op personele lasten en ook de schommelingen in de huisvestingskosten.

Hierna volgt een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van de resultaten 2024 per categorie uit de resultatenrekening. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de financiële cijfers wordt verwezen naar de Jaarrekening 2024.

Hogere rijksbijdrage (+ € 246.000 ten opzichte van begroting)

De structurele subsidie OCW komt met € 6,389 mln. hoger uit dan de begroting van € 6,143 mln. De hogere subsidie betreft vooral de huisvestingssubsidie. De baten huisvesting worden gerealiseerd voor zover daar ook huisvestingskosten tegenover staan. De huisvestingskosten, incl. adviseurs en extra inzet bedragen in 2024 € 950.000, lager dan de begroting van € 1,104 mln. De huisvestingssubsidie is echter hoger, omdat het begrote negatieve resultaat 2024 ten bedrage van € 398.500 aan de huisvestingssubsidie is toegerekend (begroot was geen toerekening).

Lagere huisvestingslasten (- € 398.500)

Er zijn aanzienlijke afwijkingen ten opzichte van de begroting, onder meer:

- lagere servicelasten (85.500) dan begroot (215.500);
- lagere onderhoudskosten (€ 7.500) dan begroot (€ 289.500);
- hogere kosten energie (€ 293.500) dan begroot (€ 220.000).

Het verschil tussen de begroting en realisatie is per saldo voor ongeveer de helft het gevolg van de te hoge reserveringen in voorgaande jaren en de andere helft als gevolg van structureel lagere werkelijke huisvestingskosten ten opzichte van de begroting.

Lagere overige kosten (- € 86.000)

De lagere overige kosten betreft de saldering van een aantal negatieve en positieve ontwikkelingen. We zien onder meer hogere automatiseringskosten (€ 67.000) en hogere organisatiekosten (€ 171.000). Daartegenover staan lagere activiteitenlasten van per saldo € 334.500. De laatste post betreft een onderbesteding over nagenoeg alle posten, zoals documentatie-, publicatie-, communicatie- en overige activiteitenkosten.

Hogere rentebaten (€ 38.000)

Als gevolg van het sparen van de niet-bestede huisvestingssubsidie en een aantal uitgestelde betalingen zijn de rentebaten fors hoger.

Lagere overige baten (-€ 286.000)

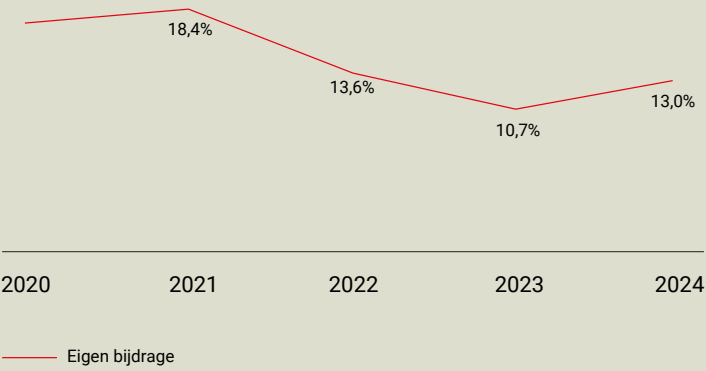
De belangrijkste verklaring voor de lagere overige baten zijn de achterblijvende incidentele publieke en private projectbaten. Deze zijn weliswaar hoger dan in 2023, maar blijven met € 419.000 achter op de begroting van € 694.000. Verder zien we de dat eigen inkomsten (inclusief onderzoeksopbrengsten) weer op het niveau zijn van voor de coronaepidemie en met € 350.000 aanmerkelijk hoger uitkomen dan in 2023 (€ 171.000). De eerste opbrengsten van RKD Research bedragen ca. € 28.000.

Hogere personele lasten (+ € 322.500)

De personele lasten vallen aanmerkelijk hoger uit. Dat hangt vooral samen met de hogere kosten voor inhuur – € 628.000 versus een begroting van € 409.000. De ingehuurd uren bedragen 7.500, hetgeen lager is dan 8.900 uur in 2023. Het totale eigen personeelsbestand in het jaar bedraagt gemiddeld 56,21 fte versus 55,75 fte gemiddeld in 2023. Dit betreft een totaal aantal van 73 medewerkers (in 2023: 77 medewerkers). Van alle medewerkers heeft ongeveer een vijfde een dienstverband voor bepaalde tijd. In de personele lasten zijn € 115.000 incidentele lasten toegerekend met betrekking tot doorbetaling en afvloeiing van personeel na afloop van het boekjaar en de extra toerekening van werkgeverslasten aan de personele reserveringen voor vakantiedagen en -gelden. Verder is in het boekjaar een voorziening gevormd voor langdurig zieken ter hoogte van € 95.000.

Een aantal kengetallen is relevant om de resultaten over 2024 en de balansposities per 31 december van het RKD in perspectief te plaatsen.

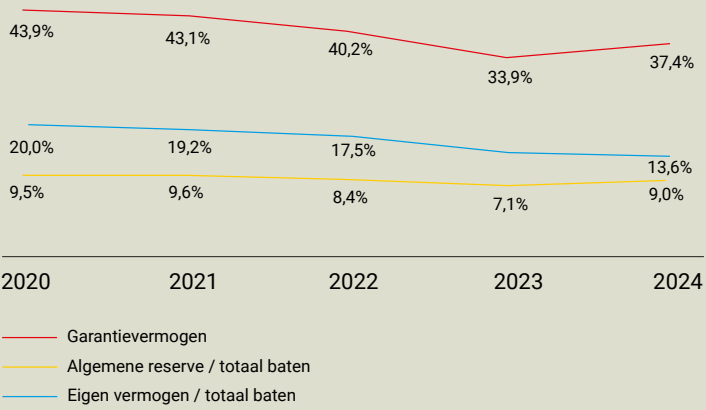
Eigen bijdragepercentage

Eigen bijdrage

Het RKD legt zichzelf een norm op een eigen bijdrage te realiseren. De definitie van deze norm is aangepast, waarbij de huisvestingsbaten niet worden meegenomen in de totale baten. Gezien het fluctuerende karakter van de jaarlijkse aanwending van de huisvestingssubsidie wordt deze post geëlimineerd uit de totale inkomsten als grondslag voor de norm voor eigen inkomsten. De ‘eigen bijdrage’ is met 13,0% (2023: 10,7%) nog niet op het beoogde niveau van tussen 18 en 20%. Het is positief dat het percentage eigen bijdrage weer een stijgende lijn kent. Het is ook een kans, voor de volgende jaren met de inkomsten uit de verdere uitrol van RKD Research.

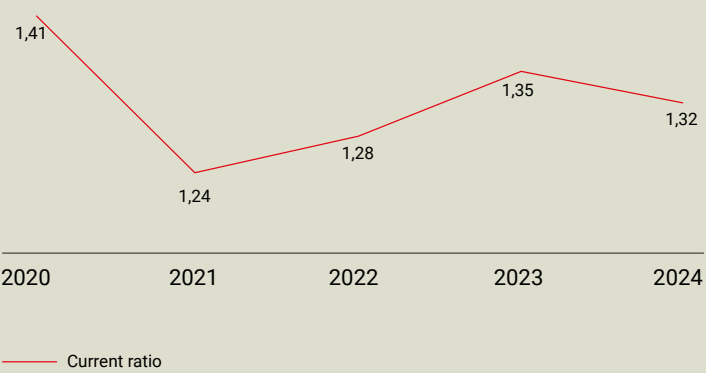
Solvabiliteit

Solvabiliteit

De continuïteit van de organisatie hangt onder meer samen met de reserves, die een bufferfunctie hebben om risico's op te vangen. Dit kan worden berekend vanuit verschillende perspectieven: uitsluitend de algemene reserve, het eigen vermogen inclusief bestemmingsreserves (die in geval van nood ingezet kunnen worden) en het eigen vermogen inclusief voorzieningen en de langlopende lening van het RVO. De solvabiliteitsgetallen staan onder druk. Als gevolg van een herindeling van de reserves in het boekjaar zien we dat de algemene reserve gestegen is. Het totale eigen vermogen is echter licht gedaald als gevolg van het negatieve resultaat in 2024. Overigens is de doelstelling geformuleerd dat de algemene reserve 20% moet zijn ten opzichte van de totale baten. Op dit moment bedraagt dit percentage 9,0%.

Current ratio

Liquiditeit

Het RKD beschikt over een voldoende liquiditeitspositie (op korte termijn). De liquide middelen bedragen € 3,571 mln. per ultimo 2024 (2023: € 2,874 mln.). Rekening houdend met de saldi aan liquide middelen, de uitstaande vorderingen en uitstaande kortlopende schulden bedraagt de current ratio 1,32 (2023: 1,36). De ‘niet bestede huisvestingssubsidie’ is in het boekjaar gestegen van € 67.000 naar € 816.000.

6.2.2 Huisvesting

De huisvesting van het RKD vereist permanent veel aandacht. Enerzijds betreft dit de bestaande huisvesting, anderzijds gaat het om de voorgenomen en noodzakelijke verhuizing. Het RKD is bij de huisvesting nagenoeg volledig afhankelijk van derden: het RVB (huur, kosten onderhoud en instandhouding) en de Koninklijke Bibliotheek (energielasten, infrastructuur en beveiliging). Zowel de begroting van de huisvestingskosten als de reserveringen per jaareinde komen ieder jaar op zorgvuldige wijze tot stand. Desondanks zijn er voortdurend onverwachte ontwikkelingen, waarbij de verwachting is dat de huisvestingskosten nu beter in beeld komen en ook beter zijn te prognosticeren.

Met het RVB was er sprake van een aantal betwiste facturen voor onderhoud en servicelasten, een aantal bedragen dat niet in rekening was gebracht en onduidelijkheid over bedragen die in 2024 in rekening gebracht moeten worden. In 2024 is overeenstemming bereikt over de afwikkeling hiervan. Het RVB heeft finale kwijting gegeven, zodat betaling van de openstaande facturen (€ 686.500) in januari 2025 kan plaats hebben.

Vanwege de fors gestegen energielasten zijn met de Koninklijke Bibliotheek afspraken gemaakt over de informatievoorziening met betrekking tot de kosten voor het RKD, zodat achteraf geen verrassingen kunnen ontstaan over de werkelijke kosten. Het jaarlijkse voorschot is gebaseerd op de kosten in de voorafgaande drie jaren.

Het bestaande pand PWA-5 kent aanzienlijke kosten voor de instandhouding tot de beoogde sluiting in 2028. OCW heeft extra middelen ter beschikking gesteld voor de kosten die het RVB de komende jaren nog verwacht, zodat het RKD niet alsnog met onverwachte kosten geconfronteerd wordt. De enige kostenpost voor het RKD betreft mogelijk nog de kosten bij (voortijdig) vertrek, dat wil zeggen als het RKD het huurcontract vóór 1 januari 2028 opzegt. Gezien de min of meer gedwongen ondertekening van het huurcontract en het noodzakelijke voortijdige vertrek, lijkt het aannemelijk dat deze kosten nihil zullen zijn.

Begin 2024 had het RKD overeenstemming bereikt over de aankoop van een pand. Daarbij golden destijds enkele voorbehouden, waaronder financiering. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat het RKD van de ontbindende voorwaarden gebruik moest maken: de noodzakelijke investeringen en verbouwingskosten, de beperkte vloerbelasting van het pand en de verwachte kosten van een bilocatie maakten de business case negatief. Financiering bleek op grond van de waardeningen nagenoeg onmogelijk.

Inmiddels is een nieuwe zoekactie gestart voor een nieuw pand, in beginsel binnen de regio Leiden, Den Haag, Utrecht en Rotterdam. Duidelijk is dat een verhuizing leidt tot forse eenmalige lasten, zoals tijdelijke dubbele huisvestingslasten, mogelijke kosten bij vertrek, verhuiskosten en eventueel noodzakelijke aanpassingen aan het nieuwe gebouw. OCW is zich bewust van deze extra lasten en heeft een extra bijdrage in deze kosten van € 5 mln. gereserveerd. Verder probeert het RKD zoveel als mogelijk middelen beschikbaar te houden in de niet-bestede huisvestingssubsidie.

6.2.3 RKD Research

Eind 2023 is RKD Research live gegaan. Bij de introductie was duidelijk dat deze nog enkele kinderziektes zou kennen. In 2024 was een budget voorzien van € 100.000, maar de daadwerkelijke kosten bleken een veelvoud daarvan. Inmiddels is duidelijk dat RKD Research een structureel budget nodig heeft voor doorontwikkeling. Hiermee is ook gerekend in de begroting 2025 (€ 140.000.) Verder rekent het RKD met jaarlijkse afschrijvingen van de digitale vaste activa ten bedrage van € 87.000.

Begin 2023 is een contract afgesloten met De Gruyter Brill om licenties voor RKD Research aan een geselecteerde groep grote (kunstwetenschappelijke) instellingen te verkopen. Gezien de start van RKD Research met nog niet volledige functionaliteit is, in samenspraak met deze

uitgever, ervoor gekozen het deze vermarketing nog niet op te starten. De verwachting is dat mogelijke verkoopinitiatieven in 2025 van start gaan. Het RKD zelf heeft in 2024 het eigen deel van de verkoop van licenties opgestart. De baten daarvan bedragen € 20.000. In totaal is er voor een bedrag van ongeveer € 47.500 aan abonnementen afgesloten, maar een deel van deze baten wordt toegerekend aan 2025. Dit is een mooie start van RKD Research en een waardering voor het werk dat daarin is gestoken.

Al met al is duidelijk dat RKD Research van grote (toegevoegde) waarde kan zijn voor onderzoekers. De aanloopkosten voor het RKD zijn aanzienlijk geweest, circa € 6 mln., en zullen in de komende jaren ook fors blijven (doorontwikkeling, onderhoud en licenties). Hopelijk staan daar structureel enige opbrengsten uit licenties tegenover, maar een winstgevende business case wordt het niet.

Het RKD heeft een subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ontvangen ten bedrage van ruim € 1,5 mln. Deze is beschikbaar gesteld als renteloze lening ("subsidie met terugbetalingsverplichting"). De financiële resultaten en positie van het RKD zijn in de loop van de tijd onder druk komen te staan, vooral ook als gevolg van de investeringen in digitalisering en RKD Research. Verder moet het RKD binnen een aantal jaren het bestaande pand verlaten. Ook dit leidt tot financiële uitdagingen. Op grond van voorgaande heeft RVO uitstel verleend voor de terugbetaling voor een periode van drie jaar, waarbij het RKD jaarlijks een verantwoording geeft over de financiële situatie. Na deze periode zal het RVO alsnog beoordelen of en in welke mate aflossing van de lening tot de mogelijkheden behoort. Het RKD waardeert het begrip en de coöperatieve opstelling van het RVO in deze situatie.

6.2.4 Begroting 2025

In bijgaande tabel staat de begroting 2025, vergeleken met de begroting 2024 en de jaarrekening 2024.

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING			
	B2025	B2024	J2024
BATEN			
Eigen inkomsten	368.445	346.000	628.522
Subsidies	6.979.607	6.836.434	6.513.787
TOTALE BATEN	7.348.052	7.182.434	7.142.309
LASTEN			
Personeelslasten	5.074.526	4.980.379	5.302.958
Huisvestingslasten	1.161.395	1.104.262	705.771
Afschrijvingen	142.300	146.500	140.546
Overige lasten	1.295.352	1.447.357	1.361.581
TOTALE LASTEN	7.673.572	7.678.498	7.510.856
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-325.520	-496.064	-368.547
Rentebaten/-lasten	85.000	97.500	135.730
Bijzondere baten/lasten cq. reservering	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	-240.520	-398.564	-232.817
zonder onttrekking huisvestingsgelden	-240.520	-398.564	-631.381
		Laatste prognose in 2024	-563.064

De Raad van Toezicht heeft de begroting 2025 op 21 november 2024 goedgekeurd. Het begrote tekort voor 2025 bedraagt € 240.500 (ervan uitgaande dat er geen onttrekking wordt gedaan uit de ‘niet-bestede huisvestingssubsidie’). Bij de diverse posten in de begroting zijn aannames gedaan voor indexerings- en prijsontwikkelingen. Hierna volgt een toelichting van een aantal grotere verschillen tussen de begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024.

Baten

Het grootste verschil in 2024 betreft de aanmerkelijk lagere baten voor private en publieke onderzoeksprojecten, met € 217.000. Ieder jaar vallen deze baten tegen en daarom is de inschatting voorzichtiger gedaan en is een risico-afslag toegepast. Andere verschillen betreffen de lagere opbrengsten voor kleinere onderzoeken en prestaties, maar ook hogere baten voor onder meer RKD Research als gevolg van de verkoop van licenties door partner De Gruyter Brill.

Lasten

De personele lasten stijgen met € 95.000. Weliswaar neemt de formatie met ongeveer 3,5 fte af, maar de belangrijkste kostenstijging wordt veroorzaakt door de stijgende kosten inhuur met € 157.000. Dit hangt ermee samen dat er inhuur begroot is voor externe projecten en voor bepaalde ondersteunende functies die zijn uitbesteed. Verder zien we hogere automatiserings- en licentiekosten van € 157.000 en hogere communicatielasten voor specifieke projecten ad € 79.000. Daartegenover staan nagenoeg bij alle kostencategorieën lagere kosten. Dit is het gevolg van een kritische beoordeling van iedere kostenpost, een aantal projecten waarvoor we minder werkzaamheden uitvoeren en dus ook minder kosten maken.

Het RKD moet structureel werken met een minimaal sluitende exploitatiebegroting. In 2024 is een bedrag van € 398.500 ten laste gebracht van de niet-bestede huisvestingssubsidie. De huisvestingskosten gaan stijgen als gevolg van de noodzakelijke verhuizing. Naast een structureel sluitende exploitatiebegroting moet het RKD tevens een voldoende eigen vermogen opbouwen en een buffer voor mindere tijden. Het RKD heeft diverse initiatieven uitgewerkt die moeten leiden tot extra baten, lagere lasten en/of betere sturing. Het besparingsdoel bedraagt tussen € 500.000 en € 700.000. De structurele begroting komt nog niet op nihil uit, het begrote resultaat voor 2025 bedraagt nog € 240.000 negatief.

6.2.5 Risico-analyse

We onderscheiden meer strategische en meer operationele risico's. Gezien de omvang van het RKD wordt het bovenstaande systeem van risicomanagement als toereikend beschouwd. Met het oog op de continuïteit van het RKD worden de volgende strategische risico's c.q. bestuurlijke uitdagingen onderkend:

1. Digitale strategie

Eind 2023 is RKD Research geïntroduceerd. Belangrijke risico's in het kader van een succesvol vervolg van het programma zijn onder meer accuraat reageren op tekortkomingen, doorontwikkeling in functionaliteit en het volgen van toekomstige technologische ontwikkelingen. Verder is gebruikerstevredenheid een belangrijke voorwaarde voor succes. Ten slotte is het aannemelijk dat gebruikers mogelijk wel willen betalen voor gebruikmaking van de digitale tools, maar zullen de opbrengsten daarvan niet opwegen tegen de kosten.

2. Structurele begroting

De afgelopen jaren is een deel van de huisvestingssubsidie gebruikt voor de reguliere exploitatie. Hoewel de extra lasten grotendeels te verklaren zijn door de forse digitaliseringsinspanningen, is dit geen gezonde situatie. Het RKD moet binnen enkele jaren verhuizen en daarmee verdwijnt wellicht de eventuele financiële ruimte die er is om een deel van de huisvestingssubsidie aan te wenden voor andere activiteiten. Het is daarbij noodzakelijk te sparen voor de toekomstige verhuiskosten. In 2024 zijn er pogingen gedaan de structurele exploitatiebegroting (dus buiten huisvestingssubsidie) op minimaal nihil te krijgen, maar dat is nog niet gelukt.

3. Diversiteit in baten

De belangrijke inkomstenstroom voor het RKD is de structurele subsidiëring vanuit OCW. De structurele subsidiestroom kent een laag risicoprofiel. Het RKD ontvangt langjarig een dergelijke subsidie en wordt gewaardeerd om de daarmee gerealiseerde doelstellingen en activiteiten. Het RKD beheert een rijkscollectie waarvoor financiering onontbeerlijk is. Toch kan dit risicoprofiel nadelig beïnvloed worden door economische of politieke ontwikkelingen. Teneinde op structurele basis een sluitende exploitatie te realiseren is een structureel niveau aan externe financiering van overige subsidiegevers/financiers wenselijk. Een eigen bijdragenorm van 18 tot 20% betekent daarom verstandig beleid. Het op pijl houden van een toereikende projectportefeuille (met name voor de financiële dekking) vormt de uitdaging/risico. Er wordt nadrukkelijk gestuurd op de acquisitie van goede projectvoorstellen, interessant genoeg voor externe financiers om aan bij te dragen.

4. Huisvesting

Ten aanzien van de huisvestingsproblematiek is duidelijk dat de huidige huisvesting in een deel van het complex van de Koninklijke Bibliotheek niet meer gecontinueerd kan worden. Per 1 januari 2028 moet het RKD het bestaande pand hebben verlaten. Het RKD is daarom bezig met huisvesting op een andere locatie. Belangrijkste risico's hierin zijn de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt, de financieringsmogelijkheden, de oplopende bouw- en ontwikkelkosten en politieke ontwikkelingen. Ten aanzien van de bestaande huisvesting is het van belang de kosten tot het moment van verhuizing zoveel mogelijk te beperken en de eventuele kosten bij vertrek kritisch te beoordelen. Dit geldt voor de reguliere huisvestingskosten, maar zeker ook voor wat betreft de kosten die gemoeid zijn met het onderhoud en de instandhouding. Ook hier geldt het risico dat deze kosten de financiële draagkracht van het RKD niet overschrijden. De operationele risico's hebben met name betrekking op:

5. ICT

De afhankelijkheid van ICT en (betrouwbare en integere) data worden ook voor het RKD steeds groter. In operationele zin kunnen risico's optreden ten aanzien van de adequate inrichting van de werkorganisatie en ten aanzien van de continuïteit en betrouwbaarheid van de ICT-organisatie. Op het gebied van cybersecurity is een programma ingericht. Naast de fysieke beveiliging van systemen, zowel intern als bij externe datacenter leveranciers door middel van firewalls, brandpreventie en fysieke toegangsbeveiliging, zijn er diverse procedurele- en softwarematige beheersmaatregelen ingericht, zoals back-up en recovery procedures, procedures voor incidentmanagement, afspraken over *change management* met externe leveranciers, procedures voor toegangsbeveiliging, rechten in systemen en *business continuity* procedures en afspraken met leveranciers.

6 Interne beheersing

Er bestaan diverse procedures en er zijn bevoegdheden als procuratie- en budgethouderschap vastgesteld, gericht op de interne beheersing van financiële middelen. In het bijzonder ter voorkoming van onjuist c.q. ongewenst gebruikt van middelen of fraude. Ook de beheersing van de diverse projecten voor derden zijn relevant. Verschillende geldschietters en subsidiegevers stellen daarbij steeds gedetailleerder eisen aan de besteding en verantwoording ervan. De bestaande procedures en vastgestelde bevoegdheden en met name de toereikendheid ervan worden jaarlijks besproken en geactualiseerd.

➤ 6.3 HRM

Vanaf 2023 heeft het RKD gewerkt aan strategisch HR op basis van talentmanagement, gestuurd door goed leiderschap en afgestemd op de organisatie en haar ambities. In 2024 zijn diverse HR-initiatieven gestart, waarvan enkele zijn afgerond en andere nog in uitvoering. Deze omvatten: sessies over leiderschap en cultuur, de invoering van een nieuwe performance managementcyclus, strategische personeelsplanning, het actualiseren van het functiehuis inclusief passende

functiewaardering, het ontwikkelen van een beleid voor hybride werken en het starten van centrale opleidingsinitiatieven zoals een Agile Scrum-training en trainingen in projectmanagement.

In mei 2024 is tevens een medewerkersonderzoek uitgevoerd. Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek zijn diverse 'RKD brede' initiatieven opgestart waardoor gericht gewerkt wordt aan de in het onderzoek aangegeven ontwikkelpunten.

De belangrijkste HR-kengetallen per ultimo 2024 zijn (is afwijkend van gemiddelde over het gehele jaar):

peildatum	31 december 2024
aantal fte	52,97
aantal medewerkers	61
in dienst	14
uit dienst	5
ziekteverzuim %	9,04%
Aantal medewerkers frequent ziek (≥ 3x)	10
Gemiddelde leeftijd	48

Opvallend is het aantal medewerkers dat zich frequent ziek meldt en het percentage langdurig ziekteverzuim. Vanaf augustus 2024 is het protocol m.b.t. het ziekteverzuim aangescherpt, zodat leidinggevend en hun medewerkers beter kunnen begeleiden bij het voorkomen van langdurig en frequent verzuim.

➤ 6.4 Digitaal huis

In 2024 heeft het RKD stappen gezet in het versterken van de (digitale) infrastructuur en van efficiëntere werkwijzen, zoals het werken met de Agile Scrum-methode. Ook de technische infrastructuur is gemoderniseerd. Een belangrijke stap hierin was de succesvolle migratie naar de cloud van zowel werkplekken als infrastructuur. In 2024 zijn alle applicaties eveneens naar een cloudomgeving overgezet. Dit zorgt voor meer flexibiliteit, schaalbaarheid en betere beveiliging van de systemen. De komende jaren richt het RKD zich op verdere professionalisering van de IT-functies in de hele organisatie, meer specifiek de competenties voor analyseren en specificeren, testen en functioneel beheer.

Digitaal Informatiemanagement is gegroeid naar 6,5 fte (2021: 3,5 fte). Digitaal Informatiemanagement is niet alleen versterkt door een uitbreiding van het aantal fte's, maar ook door een herziening van de strategie, waarbij alleen wordt uitbesteed wat externe leveranciers beter kunnen uitvoeren. Tegelijkertijd is gewerkt aan het versterken van competenties en organisatiekunde, met een focus op *cloud computing*, servicemanagement, SCRUM-methodieken en projectmanagement.

➤ 6.5 Codes: Governance, Fair practice, Culturele diversiteit en inclusie

Het RKD onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur (versie 2019). Deze principes zijn verankerd in onze statuten en bestuurs- en uitvoeringspraktijk. Minimaal viermaal per jaar vindt er formeel overleg tussen de raad van toezicht en de directie plaats. Buiten deze vergaderingen om vindt periodiek overleg plaats tussen de directeur-bestuurder van het RKD en de voorzitter van de raad. Waar de acht principes binnen onze organisatie niet onverkort worden toegepast, wordt onder het motto 'pas toe of leg uit' hierop een toelichting gegeven in het bestuursverslag of het verslag van de raad van toezicht.

Voorts onderschrijft het RKD de Code Fair Practice en de Code Culturele Diversiteit en Inclusie. De tien onderdelen van de Code Fair Practice zijn verankerd in de organisatie (en kernadministraties) en uitvoeringspraktijk. Daarnaast sluit het RKD zich aan bij bestaande afspraken over honorering en de sociale dialoog tussen werkgevers-opdrachtgevers en werknemers-opdrachtnemers. Het RKD is aangesloten bij de Geschillencommissie Auteurscontractenrecht.

6.5.1 Code Culturele diversiteit en inclusie

In januari 2024 is, op basis van onderzoek m.b.t. het beleid en de beleving op de werkvloer, door een organisatiebrede werkgroep een plan van aanpak ‘diversiteit & inclusie’ geschreven. Doelstelling is het bevorderen van diversiteit en inclusie binnen het RKD, in lijn met de Code Diversiteit & Inclusie in de culturele sector en rekening houdend met acquisitie, onderzoek, presentatie, en personeelssamenstelling.

De belangrijkste adviezen zijn:

- integreer D&I in de missie, visie en doelstellingen van de organisatie en zorg voor commitment en eigenaarschap (onder meer binnen het MT en de directie);
- neem D&I op in de jaarplannen (inclusief financiële onderbouwing) en maak concrete doelstellingen per onderdeel Programmering, Publiek, Partners en Personeelsbeleid;
- benader D&I integraal en niet als een los project of deelthema;
- bevraag leveranciers & samenwerkingspartners op hun D&I beleid en cijfers.

In 2025-2028 implementeert het RKD de aanbevelingen van de werkgroep Diversiteit & Inclusie (D&I).

Directie, staf, managementteam, ondernemingsraad 2024

DIRECTIE

prof. dr. Chris Stolwijk, algemeen directeur (tevens statutair bestuurder)
drs. Astrid Verheusen, directeur Bedrijfsvoering & CIO

STAF

mr. drs. Anne Marie van der Torren, directiesecretaris/bedrijfsjurist
Peter Kasteleyn, controller
Hans Deelen, HRM manager
drs. Reinier van 't Zelfde, senior Informatiemanager

MANAGEMENTTEAM

prof. dr. Chris Stolwijk, algemeen directeur, voorzitter
drs. Astrid Verheusen, directeur Bedrijfsvoering & CIO, vice-voorzitter
mr. drs. Anne Marie van der Torren, directiesecretaris/bedrijfsjurist
drs. Sabine Craft-Giepmans, hoofd Onderzoek en Ontwikkeling
dr. Anna Rademakers, hoofd Collecties
drs. Natalie Bos, hoofd Service & Publiek *ad interim* (vanaf 1 september 2024)
drs. Peter Kasteleyn RC, controller
drs. Hans Deelen, HRM manager
drs. Reinier van 't Zelfde, senior Informatiemanager

ONDERNEMINGSRAAD

Rick Venster, voorzitter (tot 1 september 2024)
dr. Rudy Jos Beerens, voorzitter (vanaf 1 september 2024)
Bénine Buijze, lid (tot 1 november 2024)
Vicky Eenhoorn, lid
Sabine van Beek MA, lid
Djairo Terpstra MA, lid (vanaf 1 november 2024)
Dominique Jurgen, lid (vanaf 1 november 2024)

Den Haag, 27 maart 2025
Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis,

prof. dr. C.W.M. Stolwijk
algemeen directeur (directeur-bestuurder)

Verslag van de Raad van Toezicht

De samenstelling van de raad van toezicht was in 2024:

- mr. G.N. Roes, voorzitter (benoemd per 21 februari 2017, 2e termijn, uit functie per 1 juli 2024)
- dr. E. van Amelsfort, voorzitter (benoemd 1 september 2024, 1^e termijn), plv. DG Straffen en Beschermen/directeur Jeugd, Familie en aanpak Criminaliteitsfenomenen bij het ministerie van Justitie en Veiligheid
- drs. H.M. Godschalx, portefeuille Financiën en voorzitter van de auditcommissie (benoemd per 17 oktober 2016, 2e termijn, uit functie per 17 oktober 2024)
- ir. J.W. Smits, portefeuille Financiën en voorzitter van de auditcommissie, CFO Deli Home (benoemd per 15 oktober 2024, 1e termijn)
- drs. D.T.M. Majoor, portefeuille Openbaar Bestuur (benoemd 24 september 2018, 2e termijn), voorzitter van het college van bestuur van Cibap Vakschool voor Vormgeving, *lid maatschappelijke adviesraad Staatsbosbeheer, lid raad van toezicht Stichting Encounter, lid raad van toezicht Rijksmuseum Twenthe & de Museumfabriek, voorzitter auditpanels HBO bij Hobéon, plv. Kroonlid Sociaal Economische Raad, facilitator bij Foundation for Natural Leadership*
- ir. H.H. Buss, portefeuille Cultureel Ondernemen en lid auditcommissie (benoemd per 1 januari 2019, 2e termijn), *voorzitter werkgroep De Duurzame Zeehelden, voorzitter Coöperatie De Zeehelden u.a. i.o.*
- prof. dr. K. Brosens, portefeuille Wetenschap (benoemd per 1 januari 2019, 2e termijn), Associate Professor aan de Katholieke Universiteit Leuven, *lid Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschap en Kunsten, lid Koninklijke Academie voor Oudheidkunde van België, lid Herkul KU Leuven Institute for Cultural Heritage, lid DigiSoc KU Leuven Digital Society Institute, lid KUL ARTES Bibliotheekraad*
- drs. S. Alsteens, Directeur Fondation Custodia (q.q. lid per 24 juni 2024)

N.B. de *cursief gemarkeerde functies* betreffen de nevenfuncties gedurende 2024.

Aftreden en benoeming leden van de raad van toezicht

De raad nam in de loop van 2024 afscheid van zijn zeer gewaardeerde leden de heer Roes (voorzitter) en de heer Godschalx (thesaurier). De Raad benoemde, met instemming van de minister van OCW, als leden van de raad mevrouw Van Amelsfort (voorzitter) en de heer Smits (thesaurier). Na zijn benoeming als directeur van de Fondation Custodia trad de heer Alsteens, met instemming van de Minister van OCW, qualitate qua toe als lid van de raad.

Vergaderingen

De raad vergaderde in 2024 viermaal: op 26 maart, 24 juni, 8 oktober en 21 november. De belangrijkste onderwerpen die in 2024 in de RvT-vergaderingen zijn behandeld, worden hieronder benoemd.

De algemeen directeur overlegde regelmatig en minimaal maandelijks met de voorzitter, waarvan eenmaal een formeel evaluatiegesprek.

Auditcommissie

De auditcommissie vergaderde tweemaal, op 12 maart en op 18 november 2024. In de genoemde vergaderingen stonden respectievelijk de conceptjaarrekening 2023 en de conceptbegroting 2025 op de agenda. De auditcommissie adviseerde de raad op basis van de behandeling van deze concepten positief aangaande de goedkeuring van zowel de jaarrekening 2023, als de begroting 2025.

Jaarrekening 2023

De raad heeft, conform de statuten, de jaarrekening over 2023, inclusief het bijbehorende bestuursverslag, beoordeeld en kennisgenomen van het verslag van de accountant. De raad heeft in zijn vergadering van 26 maart 2024 de genoemde stukken goedgekeurd.

Activiteitenplan RKD 2025-2028

De raad verleende op 21 november 2024 haar goedkeuring aan *Verbindend en toegankelijk. Activiteitenplan RKD 2025-2028*, inclusief bijgevoegde meerjarenbegroting.

Huisvesting

Nadat de locatie Neuhuyskade net voor de zomer van 2024 afketste vanwege te hoge renovatielasten, is na de zomer de zoektocht naar nieuwe huisvesting voortvarend opgepakt in samenwerking met aankoop/aanhuurmakelaar Colliers. Er is een nieuwe visie opgesteld, alsook een nieuw Pakket van Eisen (PvE) en een aantal scenario's voor het huisvesten van de kantoor-, depot- en publieksfuncties. November 2024 is een zoekvraag uitgezet naar de markt, resulterend in een shortlist van vier beschikbare locaties, waarvan twee in Den Haag en twee in Rotterdam. De raad voorziet concrete vooruitgang waardoor in de tweede helft van 2025 nieuwe huisvesting voor het RKD zou kunnen zijn gevonden, die vóór 1 januari 2028 kan worden betrokken.

RKD Research

De raad acht digitale transformatie van grote importantie voor de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van de instelling. De raad constateert dat het RKD daarbij staat voor een grote opgave. Met name de opbouw van RKD Research is hierbij cruciaal. Het blijft van groot belang dat de verdere uitbouw van het digitale Huis voor de Kunstgeschiedenis beheerst verder wordt gebracht. Mogelijke (financiële) risico's die hierbij ontstaan worden door de RvT nauwgezet gemonitord.

Medewerkersonderzoek

In oktober heeft de directie de resultaten van het medewerkersonderzoek gepresenteerd in de vergadering van de raad alsmede de in gang gezette vervolgacties. De voorzitter van de raad heeft hier vervolggesprekken over gevoerd en de raad zal in 2025 de verbeteracties met belangstelling volgen.

Begroting 2025

De raad verleende, mede op basis van het positief advies hieromtrent van de auditcommissie, op 21 november 2024 goedkeuring aan de begroting 2025. De raad vindt het belangrijk toe te werken naar een sluitende begroting, waarbij keuzes met betrekking tot digitalisering en huisvesting in samenhang moeten worden gezien. De raad heeft daartoe in februari 2025 een strategische sessie met de directie gepland.

Zelfevaluatie raad van toezicht

De laatste zelfevaluatie van de raad vond plaats op 28 november 2023. De eerstvolgende werd najaar 2024 geagendeerd voor 3 februari 2025.

Governance Code Cultuur en risicoanalyse

Een belangrijk deel van de in de *Governance Code Cultuur*: goed bestuur en toezicht in de cultuursector (GCC) opgenomen principes worden nauwgezet en professioneel nageleefd door zowel de directeur-bestuurder als door de raad. Een in december 2024 opgesteld concept-reglement voor de raad van toezicht zal begin 2025 inwerkingtreden.

Den Haag, 27 maart 2024

Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis,

dr. E. van Amelsfort, Voorzitter

ir. J.W. Smits, portefeuille Financiën

drs. D.T.M. Majoor, portefeuille Openbaar Bestuur

ir. H.H. Buss, portefeuille Cultureel Ondernemen

prof. dr. K. Brosens, portefeuille Wetenschap

drs. S. Alsteens, Directeur Fondation Custodia

Stichting RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis

JAARREKENING 2024

Den Haag, 27 maart 2025

INHOUDSOPGAVE

JAARREKENING 2024

1.	BALANS	4
2.	EXPLOITATIEREKENING	5
3.	KASSTROOMOVERZICHT	6
4.	TOELICHTINGEN	
4.1	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
4.2	Toelichting op de balans	11
4.3	Toelichting op de exploitatierekening	17
5.	OVERIGE GEGEVENS	
5.1	Gebeurtenissen na balansdatum	25
5.2	Controleverklaring	26
6.	BIJLAGEN	
6.1	Prestatieverantwoording t.b.v. Ministerie van OCW	30

JAARREKENING

1. BALANS

	31 december 2024	31 december 2023
ACTIVA		
I. Digitale vaste activa	1.647.154	1.733.847
II. Materiële vaste activa	54.826	105.691
Totaal vaste activa	1.701.980	1.839.538
Vorderingen	479.874	732.825
Liquide middelen	3.571.670	2.874.852
Totaal vlottende activa	4.051.544	3.607.677
TOTAAL ACTIVA	<u>5.753.524</u>	<u>5.447.215</u>
PASSIVA		
Algemene reserve	644.483	578.343
Bestemmingsreserves	325.000	623.957
Totaal eigen vermogen	969.483	1.202.300
Voorziening voor dienstjubilea	55.090	33.056
Voorziening voor langdurig zieken	95.000	-
Totaal voorzieningen	150.090	33.056
Langlopende schulden	1.554.778	1.544.969
Totaal langlopende schulden	1.554.778	1.544.969
Kortlopende schulden	3.079.173	2.666.890
Totaal kortlopende schulden	3.079.173	2.666.890
TOTAAL PASSIVA	<u>5.753.524</u>	<u>5.447.215</u>

2. EXPLOITATIEREKENING

	<u>2024</u>	<u>Begroting 2024</u>	<u>2023</u>
BATEN			
Eigen inkomsten			
Publieksinkomsten	128.604	68.500	35.139
Overige inkomsten	212.468	252.500	135.866
Indirecte opbrengsten	-	25.000	-
Bijdragen uit private middelen			
Private middelen - private fondsen	287.451	-	153.780
Totale eigen inkomsten	628.522	346.000	324.785
Structurele subsidie OCW	6.388.808	6.142.646	7.629.329
Incidentele publieke subsidies	124.979	693.788	247.555
Totale subsidies	6.513.787	6.836.434	7.876.885
TOTALE BATEN	<u>7.142.309</u>	<u>7.182.434</u>	<u>8.201.670</u>
LASTEN			
Personeelslasten	5.302.958	4.980.379	5.036.024
Huisvestingslasten	705.771	1.104.262	1.639.283
Afschrijvingen	140.546	146.500	76.021
Overige lasten	1.361.581	1.447.358	1.511.004
TOTALE LASTEN	<u>7.510.857</u>	<u>7.678.499</u>	<u>8.262.332</u>
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-368.548	-496.064	-60.662
Rentebaten/-lasten	135.730	97.500	60.662
EXPLOITATIERESULTAAT	<u>-232.818</u>	<u>-398.564</u>	<u>0</u>
RESULTAATVERDELING			
Onttrekking Algemene Reserve	-257.818	-398.564	-
Toevoeging Bijzondere Aankopen	25.000		
	<u>-232.818</u>	<u>-398.564</u>	<u>-</u>

3. KASSTROOMOVERZICHT

	2024	2023
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening.	-368.548	-60.662
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	140.546	76.021
Aanpassingen voor waardeveranderingen	-	-
- mutaties voorzieningen	117.035	-9.666
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat, totaal	257.581	66.355
Veranderingen in werkkapitaal:		
- vorderingen	252.951	-3.853
- kortlopende schulden	412.284	-465.801
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	665.236	-469.654
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	554.269	-463.961
Ontvangen interest	136.049	60.662
Betaalde interest	-319	0
	135.730	60.662
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	689.999	-403.299
Kasstromen uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-2.990	0
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.990	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename langlopende schulden	9.809	-
Aflossing langlopende schulden (-/-)	-	-9.809
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	9.809	-9.809
Toename (afname) van liquide middelen	696.818	-413.108
Beginstand 1 januari	2.874.852	3.287.959
Eindstand 31 december	3.571.670	2.874.852
Mutaties	696.818	-413.108

4. TOELICHTINGEN

4.1 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

De Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis ('de stichting') is opgericht op 1 januari 1995 en gevestigd te 's-Gravenhage. De Stichting is rechtsopvolger, wegens verzelfstandiging, van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie ('RKD'), tot dat ogenblik onderdeel van het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en voor wat betreft haar activiteiten en bezittingen van de Stichting Iconografisch Bureau in liquidatie ('Stichting IB') die tevens is gevestigd in 's-Gravenhage. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder het nummer 41158853.

De jaarrekening is ingericht overeenkomstig de eisen die worden gesteld in het kader van de Wet op het specifieke cultuurbeleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Richtlijn 640 voor de Jaarverslaggeving. De eisen in ten aanzien van de Wet op specifieke cultuurbeleid zijn vervat in bepalingen uit het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen. De eisen zijn beschreven in het nieuwe Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie (2021-2024).

Voor de inrichting van de jaarrekening wordt de indeling volgens het Handboek gehanteerd. Ten aanzien van de functionele exploitatierekening wordt het model gehanteerd, waarbij posten worden toegerekend aan 'Collectiebeheer'/'Publieksactiviteiten' en 'Algemeen beheer'. Deze functionele exploitatierekening is als bijlage aan de jaarrekening toegevoegd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel.

Schattingen bij de toepassing van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Er zijn geen waarderingsgrondslagen naar de mening van het bestuur die kritisch zijn ten aanzien van schattingen en veronderstellingen voor het weergeven van de financiële positie.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Overig

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Dit houdt in dat bij de waardering van activa en passiva wordt uitgegaan van de veronderstelling dat alle werkzaamheden worden voortgezet.

Het verslagjaar van de Stichting komt overeen met het kalenderjaar.

De jaarrekening is opgesteld in euro's en de toelichtingen zijn afgerond in duizendtallen, de functionele valuta van de stichting. Bedragen in vreemde valuta zijn opgenomen tegen de per balansdatum geldende wisselkoersen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Digitale vaste activa

De digitale activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs.

De digitale vaste activa betreffen niet-materiele vaste activa in overeenstemming met RJ 210 (Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving). Het RKD volgt in aansluiting op de bepalingen uit het Handboek (onder andere) RJ 640 voor organisaties zonder winststreven; daarbij wordt alle stellige uitspraken van de RJ gevolgd conform RJ 640.106.

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. De verwachte toekomstige gebruiksduur van de volgende categorie digitale activa betreft:

- Digitale vaste activa/scans	20 jaar
-------------------------------	---------

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de staat van baten en lasten verwerkt. De verwachte toekomstige gebruiksduur van de volgende categorieën

- Kantoorinventaris en overige activa	5 jaar
- Automatiseringsapparatuur en software	3 jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening worden bepaald op basis van een individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen de kas, rekening courant en spaarrekeningen bij diverse banken en bij het ministerie van financiën. De saldi zijn vrij beschikbaar voor het RKD.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Algemene reserve

De algemene reserve is het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor het RKD is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van het RKD op langere termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen met een door de bestuurder bepaalde specifieke bestemming.

Voorzieningen (algemeen)

Voorzieningen worden in de balans opgenomen op het moment dat:

- zij aan de voorwaarden voldoen dat deze verplichtingen per balansdatum in rechte of feitelijk afdwingbaar zijn,
- voor de afwikkeling van deze verplichting een uitstroom van middelen waarschijnlijk is,
- van de omvang van de verplichting een betrouwbare inschatting gemaakt kan worden.

Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de geschatte omvang van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde. Bij de berekening van de voorziening is uitgegaan van een disconteringsvoet overeenkomstig het rentepercentage voor schatkistbankieren bij het Ministerie van Financiën.

Voorziening voor dienstjubilea

De Jubileumvoorziening wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met een kans op voortijdig vertrek. Er is bij de berekening geen rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen. Er is een voorziening getroffen voor ambtsjubilea bij 12,5, 25 en 40 jaar.

Voorziening voor langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken wordt gevormd verplichtingen op balansdatum tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten als gevolg van ziekte of arbeidsongeschiktheid. Gerekend wordt met de kosten inclusief sociale lasten. Voor zover van toepassing wordt het tweede ziektejaar gerekend met een verplichting van 70% van de loonsom.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgeschat tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten en de kosten en overige lasten over het jaar.

Baten en lasten

Baten en lasten worden gewaardeerd op actuele waarde en toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, tenzij anders vermeld. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Subsidies en bijdragen

De structurele subsidies van OCW zijn opgenomen op basis van de van het Ministerie van OCW ontvangen beschikkingen. Aan deze beschikkingen liggen periodiek ingediende subsidieaanvragen ten grondslag. Subsidies en bijdragen voor projecten worden als baten verwerkt in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt.

Abonnementen

Baten uit abonnementen met betrekking tot de beschikbaarstelling van RKD Research worden toegerekend naar rato van de looptijd van het abonnement.

Aankopen en bijdragen t.b.v. van deze aankopen

De aankopen ten behoeve van de collectie en de ontvangen subsidies, schenkingen en overige bijdragen die daarop betrekking hebben worden in de exploitatierekening verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op digitale en materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Pensioenen

Het RKD heeft een toegezegde pensioenregeling. Deze regeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Er is geen verplichting tot bijstorting ingeval de bedrijfstakpensioenfonds tekorten heeft. Als gevolg hiervan wordt de pensioenregeling in de jaarrekening opgenomen als zijnde een toegezegde bijdrageregeling en worden alleen de verschuldigde pensioenpremies verantwoord.

WNT

Voor de uitvoering van de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector' (WNT) heeft het RKD zich gehouden aan de 'Beleidsregel toepassing WNT'.

GRONDSLAGEN VOOR KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

	2024	2023
Digitale vaste activa		
Aanschafwaarde per 1 januari	1.733.847	1.733.847
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	-	-
	1.733.847	1.733.847
Investeringskosten	-	-
Afschrijvingen	86.692	-
Aanschafwaarde per 31 december	1.733.847	1.733.847
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	86.692	-
	1.647.154	1.733.847

De investeringen in de digitale vaste activa betreft de verkrijgingsprijs (externe ('out-of-pocket') kosten) voor het vervaardigen van de digitale scans van de collectie in het kader van het project RKD Research. Deze investeringen ten bedrage € 1.7 miljoen vormen de infrastructuur van project RKD Research. Met ingang van het project RKD Research is ultimo 2023 live gegaan. Dit betekent dat de digitale vaste activa vanaf 1 januari 2024 afgeschreven worden. De digitale vaste activa worden in een periode van 20 jaar (€ 86.500 per jaar) ten laste van het resultaat en daarmee van de exploitatiesubsidie gebracht (Eventuele baten voortkomend uit de licenties van RKD Research dragen ertoe bij dat er minder kosten ten laste van de subsidie gebracht behoeven worden).

Materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 1 januari	296.019	369.602
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	190.328	187.890
	105.691	181.712
Investeringskosten	2.990	0
Eliminatie geheel afgeschreven activa	-29.631	-73.584
Afschrijvingen	-53.854	-76.734
Aanschafwaarde per 31 december	269.378	296.019
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	214.552	190.328
	54.826	105.691

	31 december 2024	31 december 2023
Vorderingen		
Debiteuren	8.196	3.443
Vooruitbetaalde posten	50.481	78.932
Nog te ontvangen projectsubsidies	167.716	342.796
Nog te ontvangen omzetbelasting	130.508	209.830
Overige vorderingen	122.972	97.824
	479.874	732.825

Debiteuren

Het debiteurensaldo per 31 december 2024 is bepaald rekening houdend met een aftrekpost voor mogelijke oninbaarheid van € 46.700.

Nog te ontvangen projectsubsidies

De post 'Nog te ontvangen projectsubsidies' betreft de balanspositie van projecten, waarvan op balansdatum meer declarabele kosten zijn gemaakt dan voorschotten ontvangen. Dit betreft vorderingen, die gedekt zijn met toezeggingen van subsidiegevers. Bij afgeronde projecten betreft dit vaak 10 á 20% van de toegezegde bedragen, die worden uitbetaald na ontvangst van de projectverantwoording. Ultimo 2024 betreft dit onder meer vorderingen in het kader van de projecten Byvanck, Vrouwelijke verzamelaars, Marks on Art Panel Painting, RKD Study Hoogstraten en het Exploitatieplatform Van Gogh World Wide.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

	31 december 2024	31 december 2023
Liquide middelen		
Banken Rekeningen Courant	-	-
Banken Spaarrekeningen	50.363	50.301
Schatkistbankieren	3.520.683	2.822.175
Gelden onderweg	624	-
Kas	-	2.376
	<u>3.571.670</u>	<u>2.874.852</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar. De rekeningen courant en de spaarrekening wordt aangehouden bij ING Bank en gekoppeld met schatkistbankieren bij het Ministerie van Financiën. Er wordt een beperkt saldo op een spaarrekening aangehouden ter voorkoming dat eventuele private middelen bij de staat worden gestald.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

	2024	2023
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	578.343	578.343
Mutatie (resultaatverdeling)	-257.818	-
Toevoeging herbestemming reserves	323.957	
Stand per 31 december	<u>644.483</u>	<u>578.343</u>

In het boekjaar zijn de aard en omvang van de bestemmingsreserves tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot de opheffing van de bestemmingsreserve boekenmarktfonds en een lagere omvang van de bestemmingsreserve kunsthistorisch onderzoek. De vrijval van de bestemmingsreserves van € 13.561 resp. € 310.696 is toegevoegd aan de algemene reserve.

	2024	2023
Bestemmingsreserves		
<i>Bestemmingsreserve Bijzondere Aankopen:</i>		
Stand per 1 januari	0	-
Mutatie (resultaatverdeling)	25.000	-
Stand per 31 december	<u>25.000</u>	<u>-</u>

Het doel van de bestemmingsreserve bijzondere aankopen is in te spelen op onverwachte kansen om unieke werken te verwerven die van grote waarde zijn voor de collectie of de doelstelling van het RKD.

	2024	2023
<i>Boekenmarktfonds:</i>		
Stand per 1 januari	13.561	13.561
Mutatie (herbestemming)	-13.561	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>13.561</u>

Het 'Boekenmarktfonds' is gevormd met de opbrengsten van de periodiek georganiseerde boekverkoop van dubbele exemplaren in onze collectie. In het boekjaar is de aard en omvang van de voorziening opnieuw beoordeeld, hetgeen geleid heeft tot een beëindiging van deze bestemmingsreserve.

	2024	2023
<i>Bestemmingsreserve Kunsthistorisch Onderzoek</i>		
Stand per 1 januari	610.396	610.396
Mutatie (herbestemming)	-310.396	-
Stand per 31 december	<u>300.000</u>	<u>610.396</u>

De bestemmingsreserve kunsthistorisch onderzoek zijn bestemd voor 'kunsthistorisch onderzoek' in het algemeen en projecten waarop het RKD een financiële eigen bijdrage moet doen in het bijzonder. In 2024 is de grondslag voor de vorming van deze bestemmingsreserve opnieuw beoordeeld. Dit heeft ertoe geleid dat de reserve uitsluitend bestemd is voor projecten die het RKD het komend begrotingsjaar uitvoert (en niet meer voor eventuele onderzoeken in volgende jaren).

Totaal bestemmingsreserves **325.000** **623.957**

	2024	2023
Voorzieningen		
<i>Voorziening voor dienstjubilea</i>		
Stand per 1 januari	33.056	42.722
Dotaties	28.931	2.904
Onttrekkingen	-6.896	-12.570
Stand per 31 december	<u>55.090</u>	<u>33.056</u>
Kortlopend deel < 1 jaar	4.011	-
Kortlopend deel 1-5 jaar	26.377	13.743
Langlopend deel > 5 jaar	24.702	19.312
<i>Totaal voorziening voor dienstjubilea</i>	<u>55.090</u>	<u>33.056</u>

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband rekening contant gemaakt rekening houdend met een rentepercentage van 2,9% (2023: 3,9%). In het boekjaar is er één uitkeringen gedaan. In 2025 verwacht het RKD twee jubilea-uitkeringen te doen voor 12,5 resp. 40 jaar in dienst.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

Voorziening voor langdurig zieken

Stand per 1 januari	-	-
Dotaties	95.000	-
Onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	<u>95.000</u>	<u>-</u>
Kortlopend deel < 1 jaar	95.000	-
Kortlopend deel 1-5 jaar	-	-
Langlopend deel > 5 jaar	-	-
Totaal voorziening voor langdurig zieken	<u>95.000</u>	<u>-</u>

Het RKD kent per ultimo 2024 zes ziektegevallen. Het is onzeker of en in welke mate betrokkenen herstellen. Het mogelijke risico van doorbetaling van langdurig zieken wordt ingeschat op € 95.000.

Totaal voorzieningen **150.090** **33.056**

	2024	2023
Langlopende schulden		
<i>Lening Rijksdienst voor Ondernemend Nederland i.h.k.v. Toekomstkrediet</i>		
Stand per 1 januari	1.554.778	1.554.778
Aflossingsplicht kortlopend (<1 jaar)	-	-9.809
Stand per 31 december	<u>1.554.778</u>	<u>1.544.969</u>

Lening Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Op 28 juni 2017 heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) positief beschikt ten aanzien van de subsidieaanvraag voor RKD Research. De subsidie is beschikbaar gesteld in de vorm van een 'Toekomstfondskrediet Onderzoeksfaciliteiten' waarover geen rente verschuldigd is. Het krediet is bedoeld voor het ontwikkelen van de onderzoeksfaciliteit 'RKD Research'. Het totale krediet bedraagt € 1.554.778 (de helft van de begrote ontwikkelingskosten).

Per ultimo 2023 is het project geïmplementeerd. Het project is verantwoord naar RVO. Aflossing zou moeten plaatsvinden in periode 2023 tot en met 2037. De financiële resultaten en positie van het RKD zijn in de loop der tijd onder druk komen te staan, vooral ook als gevolg van de investeringen in digitalisering en RKD Research. Verder moet het RKD binnen een aantal jaar het bestaande pand verlaten, omdat dit gesloopt wordt. Ook dit leidt tot financiële risico's. Op grond van voorgaande is gevraagd om ontheffing van de verplichting de subsidie terug te betalen. In het boekjaar 2024 heeft het RVO uitstel verleend voor een periode van drie jaar, waarbij het RKD jaarlijks een verantwoording zal geven van de financiële situatie. Na deze periode van drie jaar zal het RVO alsnog beoordelen of en in welke mate aflossing van de lening tot de mogelijkheden behoort. Op grond van deze toezegging is de kortlopende aflossingsplicht niet opgenomen.

	31 december 2024	31 december 2023
Kortlopende schulden		
Crediteuren	153.811	224.094
Te betalen loonheffing	152.584	152.438
Te betalen pensioenpremies	90.806	99.439
Te betalen huisvestingskosten	939.151	1.392.556
Te betalen kosten	64.936	91.657
Reservering vakantiedagen en -geld	327.057	244.498
Nog te besteden projectsubsidies	389.357	339.602
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	816.025	71.045
Overige schulden	<u>145.446</u>	<u>51.562</u>
	<u>3.079.173</u>	<u>2.666.890</u>

Nog te besteden huisvestingskosten

Deze post betreft een aantal openstaande facturen aan het Rijksvastgoedbedrijf (€ 669.500) deels van langere tijd geleden. Deze worden begin 2025 alsnog betaald. Verder is er nog een inschatting gemaakt voor nog te ontvangen facturen van het Rijksvastgoedbedrijf en het bedrag dat nog betaald moet worden bovenop het reeds betaalde voorschot aan de Koninklijke Bibliotheek (ten bedrage van € 115.000).

Reservering vakantiedagen en -geld en eindejaarsuitkering

Voor vakantiegeld is een reservering opgenomen van € 169.500, voor vakantiedagen € 157.500. Per ultimo 2024 is bij de bepaling van de reservering rekening gehouden met een opslag voor werkgeversbijdrage. Dit heeft geleid tot een extra verhoging van de reservering van € 36.000 resp. € 43.000.

Te betalen kosten

De post nog te betalen kosten betreft nog facturen die nog verwacht worden en diverse personele verplichtingen die weliswaar in het boekjaar zijn toegezegd, maar nog niet zijn betaald.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

Nog te besteden projectsubsidies

De post nog te besteden projectsubsidies betreft de balanspositie van projecten, waarbij op balansdatum een groter bedrag aan voorschotten is ontvangen, dan er tot balansdatum aan kosten gemaakt zijn. Ultimo 2022 heeft deze post met name betrekking op de projecten Archief Art & Project, Marks on Art Sculpture, digitalisering beeldhouwersarchieven, Levende Meesters, Watermerken in Nederlandse tekeningen en een tweetal boekuitgiftes.

	2024	2023
<i>Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW</i>		
Stand per 1 januari	71.045	1.134.861
Subsidie OCW - Erfgoedwet - huisvesting	2.097.975	1.789.761
	2.169.020	2.924.622
Onttrekkingen:		
- Huur en overige huisvestingskosten	705.771	1.639.283
- Inzet eigen personeel huisvesting	176.157	44.079
- Advieskosten inz. huisvesting	72.503	37.383
	-954.431	-1.720.745
Toevoegingen:		
- baten inzake huisvesting	-	-
	-	-
Saldo huisvestingssubsidie	1.214.590	1.203.877
Besteed aan publieksactiviteiten of andere activiteiten	398.565	1.132.832
Stand per 31 december	816.025	71.045

Conform de voorschriften van het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies - Instellingen' verloopt de realisatie van de huisvestingssubsidie via de balans, 'Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW'. Op basis van de daadwerkelijk gemaakte huisvestingskosten is het toegestaan een overeenkomstige subsidiebate te realiseren. In dit kader is binnen deze subsidie dekking gevonden voor de huur en de (directe) huisvestingskosten. Verder is er in het boekjaar veel tijd en aandacht van het management gegaan naar de voorgenomen verhuizing van het RKD. Daarom is een extra bedrag ten laste van de huisvestingssubsidie gebracht van € 176.000 (versus € 44.000 in 2023). Tenslotte heeft het RKD regelmatig externe expertise nodig in het kader van de huisvestingssituatie en voorgenomen verhuizing. Deze kosten (voornamelijk advieskosten) worden ook gedekt vanuit de huisvestingssubsidie.

Het saldo van deze post wordt in de komende jaren ondermeer aangewend voor huisvestingskosten inzake onze huidige (oude) huisvesting en inzake het realiseren van onze toekomstige (nieuwe) huisvesting. Artikel 3.11. Besteding resterende middelen. Op grond van artikel 2.8 van de Erfgoedwet kan de subsidie die niet volledig is aangewend voor het beheer van de cultuurgoederen of de instandhouding van gebouwen besteed worden aan publieksactiviteiten of andere activiteiten in het kader van de cultuurgoederen. In het boekjaar is het negatieve *begrote* resultaat ten laste van de reservering gebracht, het restantverlies wordt bij resultaatverdeling ten laste van reserves gebracht. Gezien het feit dat nog onvoldoende duidelijk is wanneer onze (toekomstige) huisvesting gerealiseerd kan worden c.q. zijn, wordt het gehele saldo van deze post als 'kortlopend' aangemerkt.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Verplichtingen

Huisvesting

In december 2023 heeft het RKD een huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) afgesloten voor het pand aan het Prins Willem Alexanderhof 5 te Den Haag. De overeenkomst kent een duur van vier jaren ingaande op 1 januari 2024 en eindigt op 31 december 2027. De huurprijs bedraagt € 115.718 (prijsspeil 2024) en kent een opzegtermijn van een jaar. Bij het voortijdig verlaten van het pand is het RVB gerechtigd kosten bij vertrek in rekening brengen. Vanwege de voorgenomen sloop moet het pand in ieder geval vóór 1 januari 2028 worden verlaten. Het RKD onderzoekt de mogelijkheden van een nieuwe locatie voor de huisvesting. Energie en beveiligingskosten worden gedragen door de Koninklijke Bibliotheek (KB) en bij voorschot in rekening gebracht. Dit voorschot wordt gebaseerd op de kosten in de afgelopen drie jaar. Gezien de sterk stijgende kosten is per jaareinde gerekend met een navordering van de hogere daadwerkelijk verwachte lasten.

In 2022 zijn er extra middelen zijn toegekend van 2 x € 6,5 mln. voor het RVB resp. KB (samen met RKD/Literatuurmuseum), welk bedrag bedoeld is voor de instandhouding van de huisvesting. Het gebouw zal vanaf 2028 gesloopt worden en voordien moet het RKD het pand verlaten. Eerdere calculaties gingen uit van instandhoudingskosten ten bedrage van € 57 mln. voor het gehele complex (dus inclusief andere huurders).

Contract Brill

In 2023 is een contract afgesloten met de wetenschappelijk uitgever Koninklijke Brill N.V. voor de distributie van RKD Research voor grote, internationale (erfgoed)instellingen en wetenschappelijke bibliotheken. Bij ondertekening start een proefperiode van zes maanden en het contract kent een looptijd tot en met 31 december 2027. Brill ontvangt een provisie per licentie. De verwachting is dat de verkoopactiviteiten van Brill in 2025 van start gaan.

Contracten print- en fotokopieerapparatuur

De contracten voor print- en fotokopieerapparatuur hebben een looptijd tot 24 november 2027. De huurlast bedraagt ca. € 6.000 per jaar.

Rechten

Structurele subsidie OCW

Met ingang van 1 januari 2021 is de cultuurnotaperiode 2021-2024 van start gegaan inzake de subsidieverstreking door het Ministerie van OCW. De Erfgoedwet die in 2015 is aangenomen vormt de wettelijke basis voor het erfgoedbeleid van de overheid. De Erfgoedwet geldt voor onbepaalde tijd tot wederopzegging. Subsidiebeschikking worden voor de periode voor één jaar afgegeven en moeten jaarlijks opnieuw worden aangevraagd.

De Erfgoedwet kent bepalingen voor de financiële vergoeding voor het uitvoeren van de wettelijke taak van erfgoedinstellingen tot de zorg voor het beheer van de collectie. De financiële vergoeding bestaat uit een component voor de huisvestingslasten en een component voor de kosten die worden gemaakt voor het beheer van de collectie. Het RKD heeft in dit kader in mei 2024 een beschikking van het Ministerie van OCW over 2024 ontvangen ter hoogte van in totaal ruim € 5,4 miljoen.

Een ander deel van de subsidie over de cultuurnotaperiode 2021-2024 valt met ingang van deze periode ook onder de Erfgoedwet, in het kader van publieksactiviteiten (voorheen culturele basisinfrastructuur). Deze activiteiten kunnen wijzigen en zijn vooral gericht op het publiek. De instellingen worden geacht hiervoor vierjaarlijks een plan te maken. Deze plannen worden nader geëvalueerd op basis van een zelfevaluatie binnen de museale sector. Naar aanleiding van de uitkomst van deze zelfevaluatie beslist het Ministerie van OCW over de subsidieverstreking. Voor dit deel van de subsidie heeft het RKD een subsidiebeschikking (ook d.d. 17 juni 2021) ontvangen over de vierjaarsperiode van 2021 tot en met 2024 dat jaarlijks geïndexeerd wordt.

Het RKD heeft voor de nieuwe cultuurnotaperiode 2025-2028 plannen en een bijbehorende meerjarenbegroting bij het Ministerie van OCW ingediend. De subsidie voor deze periode is verleend. Tevens is voor het kalenderjaar 2025 een begroting opgesteld.

Huisvesting/verhuizing

Als gevolg van de noodzakelijke verhuizing vóór 1 januari 2028 onderzoekt het RKD nieuwe huisvesting, in beginsel binnen de regio Leiden, Den Haag en Rotterdam. Duidelijk is dat een verhuizing leidt tot forse eenmalige lasten, zoals tijdelijke dubbele huisvestingslasten, mogelijke kosten bij vertrek, verhuiskosten en eventueel noodzakelijke aanpassingen aan het nieuwe gebouw. Het ministerie van OCW is zich bewust van deze extra lasten en heeft een extra bijdrage in deze kosten van € 5 mln. opgenomen in de OCW-begroting.

Overige

De Stichting Cornelis Hofstede De Groot/Vrienden van het RKD

De Stichting Cornelis Hofstede De Groot/Vrienden van het RKD beoogt de kring van geïnteresseerden in het werk van het RKD in binnen- en buitenland te vergroten en het instituut financieel te ondersteunen, onder andere bij bijzondere aankopen. De stichting kent een eigen bestuur en staat daarmee los van het RKD. Het ondersteunt het RKD financieel bij bepaalde activiteiten en ontwikkelingen.

Rechtszaken

Er zijn geen rechtszaken of claims.

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

BATEN

	2024	Begroting 2024	2023
Directe opbrengsten			
<i>Publieksinkomsten</i>			
Publieksinkomsten binnenland	128.604	68.500	35.139
Totaal publieksinkomsten	128.604	68.500	35.139
<i>Publieksinkomsten binnenland</i>			
- Entreegelden	6.313	-	5.617
- Overige publieksinkomsten binnenland	122.291	68.500	29.523
Totaal	128.604	68.500	35.139
<i>Overige publieksinkomsten binnenland</i>			
De publieksinkomsten binnenland betreffen met name de toerekening van bijdragen voor RKD studies en enkele boekuitgaves. Deze baten zijn in 2024 aanzienlijk toegenomen en met € 128.500 ca. € 54.000 hoger dan begroot. Verder was in de begroting niet gerekend dat er in 2024 nog sprake zou zijn van dag- of jaarpassen hetgeen toch nog € 6.500 heeft opgeleverd, maar betrekking heeft op voorgaande boekjaren (via Stichting Cornelis Hofstede De Groot/Vrienden van het RKD).			
<i>Overige directe inkomsten</i>			
Onderzoeksopbrengsten	80.588	100.000	76.555
Foto-opbrengsten	7.693	-	7.338
Publicatierechten	1.979	15.000	13.675
Overige	122.207	137.500	38.299
Totaal overige directe inkomsten	212.468	252.500	135.866

Overige directe inkomsten

De overige publieksinkomsten inkomsten binnenland bedragen € 212.500, ca. € 40.000 lager dan begroot. De onderzoeksopbrengsten zijn weliswaar weer op pre-coronaniveau uitgekomen met € 80.500, maar blijven € 19.500 achter bij de begroting. Naast reguliere onderzoeksopbrengsten zijn er met ingang van dit boekjaar ook onderzoekstickets via RKD Research gerealiseerd. De verwachting was dat de foto-opbrengsten met RKD Research zouden wegblijven, maar deze bedragen nog € 7.693.

De overige directe inkomsten zijn € 17.500 lager dan de begroting van € 137.500. De inkomsten betreffen research fellow (€ 95.000), waartegenover personeelslasten staan. De eerste opbrengsten voor abonnementen RKD Research bedragen € 20.000 versus een begroting van € 50.000. De inkomsten via Brill starten in het boekjaar 2025. De totale baten RKD Research bedragen € 39.000, maar een deel loopt door naar 2025, omdat het jaarabonnementen betreft. Tenslotte hebben we een aantal bijdragen van de Stichting Cornelis Hofstede De Groot/Vrienden van het RKD ontvangen € 7.500.

	2024	Begroting 2024	2023
Indirecte opbrengsten			
Overige indirecte inkomsten	-	25.000	-
Totaal indirecte opbrengsten	-	25.000	-

Indirecte opbrengsten

De begroting bevat ook jaarlijkse bijdrage Custodia en de Stichting Cornelis Hofstede De Groot/Vrienden van het RKD. Dit betreft een begrotingsfout, want de bijdragen zien op een specifiek doel (bijvoorbeeld een boek of een abonnement). De bijdrage van Custodia is verantwoord onder de private fondsen (zie toelichting) en van de Stichting Vrienden onder de overige directe inkomsten.

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

	2024	Begroting 2024	2023
Private middelen			
<i>Private middelen - private fondsen</i>			
- Cultuurfonds - Bijvanck	14.738		11.215
- Cultuurfonds - Europese wandtapijten	8.926		
- Cultuurfonds - Vrouwelijke verzamelaars 1780-1960	22.171		
- De Gijselaars Fonds - RKD Study Frans Hals	2.000		
- Foundation Art, Book & Collections -Bijvanck	12.701		9.665
- Gravin Bylandstichting - RKD Study Frans Hals	1.850		
- Hendrik Muller Fund- Europese wandtapijten	1.785		
- Kress - Marks on Art panel painting	-2.616		18.134
- Metamorfoze - kunstenaarsvereniging archieven	92.804		29.266
- Mondriaanfonds - Marks on Art panel painting	29.626		
- Nivagaard - Nivagaard	2.708		30.340
- Ottema Kingsma - Europese wandtapijten	3.570		
- Siebe Johannes ten Cate Stichting - Study	939		384
- Stichting Hendrik Muller Vaderl. fonds - Bijvanck	6.350		4.833
- Stichting Pica - Bijvanck	61.477		46.783
- Stichting Zabawas - Bijvanck	7.938		6.041
- Ver. Rembrandt- Vrouwelijke verzamelaars	11.085		
- Wilhelmina Drucker Fund - Vrouwelijke verzamelaars	1.386		
- Foundation Custodia (structurele bijdrage)	24.355		
- Overige private subsidies en correcties	-9.798		-100.649
- Diverse private fondsen - Art & Project			106
- Frans Hals Museum - RKD Study			7.733
- Getty - Canvas 4All			25.369
- Stichting van Gogh Museum - VGWW fase 2			64.559
Totaal	287.451	-	153.780

Private middelen - private middelen

De begroting voor de private middelen € 694.000 is gecombineerd met de incidentele publieke subsidies en wordt bij deze inkomsten verder toegelicht.

Subsidies

	2024	Begroting 2024	2023
Structurele subsidie OCW			
Onderdeel Culturele Basisinfrastructuur	1.753.021	1.745.621	1.662.497
Onderdeel Erfgoedwet - Collectiebeheer	3.282.791	3.266.819	3.113.255
Onderdeel Erfgoedwet - Huisvesting	1.352.996	1.130.206	2.853.577
Totaal subsidie OCW	6.388.808	6.142.646	7.629.329

Structurele subsidie OCW - Algemeen

De subsidiatoezegging van OCW bestaat uit drie delen. Allereerst de Erfgoedwetsubsidie, te onderscheiden in een bedrag voor collectiebeheer en een bedrag voor huisvesting. Op grond van de aan de Erfgoedwet gekoppelde 'Regeling beheer rijkscollectie en subsidiering museale instellingen' worden beide deel-subsidies in het kader van de Erfgoedwet jaarlijks toegekend. Het betreft een deel voor collectiebeheer van € 3,283 mln. en voor huisvesting van € 2,098 mln.

Verder is er een subsidiatoezegging voor publieksactiviteitsubsidie 2021-2024. Dit betreft een toezegging voor de gehele subsidieperiode 2021-2024 van ruim € 6,565 mln. (inclusief indexering). Over 2024 betreft het een bedrag van ruim € 1,753 miljoen. De verschillen tussen de realisatie en de begroting van de onderdelen Basisinfrastructuur (€ 7.500) en Collectiebeheer (€ 16.000) betreffen een andere werkelijke indexering dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. De aanvraag voor de Erfgoedwet voor de subsidieperiode 2025-2028 is toegekend.

In totaal bedroegen de structurele subsidiatoezeggingen van OCW over 2024 ruim € 7,134 miljoen.

Structurele subsidie OCW - Erfgoedwet - Huisvesting

De toegerekende huisvestingssubsidie komt hoger uit dan begroting. Weliswaar zijn de huisvestingskosten veel lager dan begroot. Daartegenover staat dat er extra huisvestingskosten zijn gemaakt in het kader van de voorgenomen verhuizing. Verder is het negatieve resultaat ten laste van de subsidie huisvesting gebracht.

Voor een nadere toelichting op de wijze waarop deze post conform de vereisten van het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies - instellingen' tot stand is gekomen, wordt verwezen naar de toelichting op de post 'Nog te besteden huisvestingsubsidie OCW' in de balans. Hierbij wordt ook toegelicht op welke wijze de subsidie huisvesting besteed is.

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

	2024	Begroting 2024	2023
<i>Incidentele publieke subsidies</i>			
- Mondriaanfonds - Digitalisering beeldhouwersarch.	32.133		72.274
- NWO - Wevers in vrijheid	18.480		12.418
- OCW - Reference Lab - De Stijl	28.761		9.202
- Stichting Kröller-Müller Museum - Exploitatie VGWW	22.803		20.535
- Stichting Van Gogh Museum - Exploitatie VGWW	22.803		20.535
- Gifted Art - Mondriaan Editieproject			5.000
- Metamorfoze - Modernisten			1.822
- Mondriaanfonds - VGWW fase 2			34.431
- NWO - Vrouwen in de kunst			7.018
- Stichting Kröller-Müller Museum - VGWW fase 2			20.505
- Stichting Van Gogh Museum - VGWW fase 2			20.505
- Overige publieke subsidies en bijdragen			23.310
<i>Totaal</i>	<u>124.979</u>	<u>693.788</u>	<u>247.555</u>

Private middelen - private fondsen / Incidentele publieke subsidies

De omvang van de externe financiering van projecten (zie de post 'Private middelen - private fondsen' en de post 'Incidentele publieke subsidies') blijft in totaal (€ 419.000) achter bij de begroting (€ 694.000). Evenals in eerdere jaren heeft dit vooral te maken met het feit dat gedurende het jaar bij enkele projecten niet de verwachte voortgang is gerealiseerd. Daarbij speelt ook een rol dat sommige projecten langer doorlopen waarbij de baten al volledig zijn besteed. Tenslotte is veel aandacht van de organisatie gegaan naar de implementatie van RKD Research en de toekomstige verhuizing, hetgeen heeft geleid tot een mindere aandacht voor de private en publieke projecten.

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING**LASTEN**

	2024	Begroting 2024	2023
Personeelslasten			
Personeelslasten beheer	1.633.716	1.500.056	1.371.519
Personeelslasten activiteiten	3.669.242	3.480.322	3.664.505
Totaal personeelslasten	5.302.958	4.980.379	5.036.024
Personeelslasten beheer			
Personeelslasten beheer met vast contract	1.128.128	1.170.456	846.522
Personeelslasten beheer met tijdelijk contract	163.097		167.032
Beheerslasten ingehuurd personeel	321.626	309.500	302.445
Overige personeelslasten	20.865	20.100	55.520
Totaal personeelslasten beheer	1.633.716	1.500.056	1.371.519
Activiteitenlasten personeel			
Personeelslasten activiteiten met vast contract	2.921.739	3.355.463	2.619.252
Personeelslasten activiteiten met tijdelijk contract	422.406		516.818
Activiteitenlasten ingehuurd personeel	306.822	99.770	501.772
Overige personeelslasten	18.276	25.090	26.663
Totaal personeelslasten activiteiten	3.669.242	3.480.322	3.664.505

Personeelskosten met vast/tijdelijk contract

De personeelslasten voor de medewerkers in dienst zijn met € 5,3 mln. hoger dan begroot. De beheersing van de (structurele) personeelslasten vormt een belangrijk aandachtspunt in de interne beheersing van de activiteiten van het RKD. In de personele lasten zijn € 115.000 incidentele lasten toegerekend met betrekking tot doorbetaling en afvloeiing van personeel na afloop van het boekjaar en de extra toerekening van werkgeverslasten aan de personele reserveringen voor vakantiedagen en -gelden. Verder is in het boekjaar een voorziening gevormd voor langdurig zieken ter hoogte van € 95.000.

Lasten ingehuurd personeel

De post ingehuurd personeel komt € 220.000 ongunstiger uit dan begroot € 409.000. De inhuur betreft:

- de structurele externe inhuur van enkele gespecialiseerde, kritieke functies (€ 342.000)
- de tijdelijke inhuur van ontstane vacatures of zieken (€ 63.000)
- capaciteit met name op het gebied van de verdergaande digitalisering en automatisering (€ 192.000)
- vrijwilligersvergoedingen (€ 26.000)
- diverse toegerekende kosten, zoals reiskosten (€ 5.000)

Opgemerkt wordt dat een deel van de lasten ingehuurd personeel onder activiteitskosten is begroot geweest, met name als het projecten betreft.

*Personeelslasten**Overzicht werkzame personen RKD*

2024	Aantal personen	Aantal fte/uren	Bedrag
Aantal uren per werkweek		36 uur	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	58	49,11 fte	4.049.866
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	15	7,10 fte	563.122
Ingehuurde zelfstandigen/freelancers	22	7.568 uur	596.856
Overige werkzame personen	2		
Stagiaires (bepaalde tijd)	13	1,86 fte	22.381
Vrijwilligers	27	3,19 fte	25.863
Totaal in dienst	113	61,26 fte	
2023	Aantal personen	Aantal fte/uren	Bedrag
Aantal uren per werkweek		36 uur	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	57	47,96 fte	3.465.774
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	20	7,79 fte	683.849
Ingehuurde zelfstandigen/freelancers	32	8.915 uur	790.671
Overige werkzame personen			
Stagiaires	23	5,39 fte	23.046
Vrijwilligers	12	4,69 fte	
Totaal in dienst	112	65,83 fte	

De formatie per jaareinde 2024 is op eenzelfde niveau als per ultimo 2023. Wel valt op dat de uren en daarmee ook de kosten van zelfstandigen en freelancers aanzienlijk zijn gedaald. Dit is het gevolg van bewust beleid en van het feit dat RKD Research inmiddels operationeel is. Daarmee moet er nog steeds jaarlijks worden geïnvesteerd en doorontwikkeld, maar niet meer op het niveau van de voorgaande jaren.

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

Toelichting inzake Wet Normering Topinkomens inzake RKD

Directie 2024	de heer prof. dr. C.W.M. Stolk	mevrouw drs. A. Verheusen
Functie	Directeur-bestuurder	Directeur bedrijfsvoering
Aanvang en einde functie vervulling	01-01-2024 t/m 31-12-2024	01-01-2024 t/m 31-12-2024
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
Bezoldiging		
Beloning	157.852	112.973
Belastbare onkostenvergoeding	2.580	-
Beloningen betaalbaar op termijn	19.296	14.933
Subtotaal	179.728	127.906
Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	179.728	127.906
Directie 2023	de heer prof. dr. C.W.M. Stolk	mevrouw drs. A. Verheusen
Functie	Directeur-bestuurder	Directeur bedrijfsvoering
Aanvang en einde functie vervulling	01-01-2023 t/m 31-12-2023	22-05-2023 t/m 31-12-2023
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	136.855
Bezoldiging		
Beloning	148.271	61.258
Belastbare onkostenvergoeding	2.580	-
Beloningen betaalbaar op termijn	18.040	8.842
Subtotaal	168.891	70.100
Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	168.891	70.100
Raad van Toezicht 2024		
S. Alsteens	Lid van raad van toezicht	24-06-2024 t/m 31-12-2024
dr. E. van Amelsfort-van der Kam	Voorzitter raad van toezicht	01-09-2024 t/m 31-12-2024
Prof. Dr. K. Brosens	Lid van raad van toezicht	01-01-2024 t/m 31-12-2024
Ir. H.H. Buss	Lid van raad van toezicht	01-01-2024 t/m 31-12-2024
Drs. H.M. Godschalx	Lid van raad van toezicht	01-01-2024 t/m 15-10-2024
Mevrouw Drs. D.T.M. Majoor	Lid van raad van toezicht	01-01-2024 t/m 31-12-2024
Mr. G.N. Roes	Voorzitter raad van toezicht	01-01-2024 t/m 30-06-2024
Ir. J.W. Smits	Lid van raad van toezicht	15-10-2024 t/m 31-12-2024
Raad van Toezicht 2023		
Prof. Dr. K. Brosens	Lid van raad van toezicht	01-01-2023 t/m 31-12-2023
Ir. H.H. Buss	Lid van raad van toezicht	01-01-2023 t/m 31-12-2023
Drs. H.M. Godschalx	Lid van raad van toezicht	01-01-2023 t/m 31-12-2023
Mevrouw Drs. D.T.M. Majoor	Lid van raad van toezicht	01-01-2023 t/m 31-12-2023
Mr. G.N. Roes	Voorzitter raad van toezicht	01-01-2023 t/m 31-12-2023

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vrijwilligersvergoeding. Conform artikel 5, lid 3 van de uitvoeringsregeling WNT worden de naam en rol van de RvT-leden toegelicht.

Bij geen van de functionarissen in de zin van de WNT is er sprake van een overschrijding van de WNT-norm of een vordering wegens onverschuldigde betaling.

	2024	Begroting 2024	2023
Huisvestingskosten			
Huur	115.718	115.718	180.183
Servicelasten	85.603	215.434	472.354
Dagelijks onderhoud	7.353	289.610	27.578
Overige huisvestingskosten	497.097	483.500	959.168
Huisvestingskosten	705.771	1.104.262	1.639.283

De huisvestingslasten komen € 400.000 lager uit dan begroot.

De service- en onderhoudskosten zijn begroot op € 505.000, maar bedragen in 2024 € 222.500 en daarnaast is er sprake van een vrijval van een te hoog gereserveerd bedrag uit voorgaande jaren van € 130.000.

De overige huisvestingslasten vallen zijn € 13.500 hoger dan begroot. Met name de energielasten vallen hoger € 73.500 uit dan begroot, waarvan € 22.500 betrekking heeft op een hogere afrekening van energielasten dan gereserveerd. De schoonmaak- en beveiligingskosten en overige kosten vallen in totaal € 60.000 gunstiger uit dan begroot.

	2024	Begroting 2024	2023
Afschrijvingen			
Afschrijving verbouwingen	-	-	-
Afschrijving inventaris	39.096	37.500	41.430
Afschrijving automatiseringsapparatuur	14.664	23.000	34.591
Afschrijving digitale vaste activa	86.692	-	-
Overige afschrijvingskosten	95	86.000	-
Totaal afschrijvingen	140.546	146.500	76.021

De afschrijvingskosten zijn € 6.000 lager dan begroot. Na de ingebruikname van RKD Research worden digitale vaste activa afgeschreven (in 2024 nog begroot onder overige afschrijvingskosten).

	2024	Begroting 2024	2023
Overige lasten			
Overige beheerslasten	827.097	578.460	518.042
Overige activiteitenlasten	534.484	868.898	992.962
Totaal overige lasten	1.361.581	1.447.358	1.511.004

	2024	Begroting 2024	2023
Overige beheerslasten			
Kantoorkosten	56.048	46.930	43.690
Automatiseringskosten	387.545	319.900	219.618
Organisatiekosten	383.503	211.630	254.733
Totaal overige beheerslasten	827.097	578.460	518.042

Automatiseringskosten

Tijdens de bouw van RKD Research werd een deel van de automatiseringskosten beschouwd als activiteitslast.

Inmiddels kunnen we spreken over reguliere beheerskosten. Hiermee was ook al gerekend bij de begroting, maar de kosten zijn uiteindelijk € 54.000 hoger uitgekomen.

Organisatiekosten

De organisatiekosten zijn veel hoger dan begroot (€ 171.500). Dit wordt vooral veroorzaakt door aanzienlijke advieskosten € 122.000, versus begroting € 40.000. Deze kosten betreffen vooral advieskosten met betrekking tot de bestaande huisvestingssituatie en de voorgenomen verhuizing. Ook zijn er adviseurs aangetrokken voor organisatieontwikkeling en inkoopbeleid. Verder betreft de post organisatiekosten het nog diverse correcties uit voorgaande jaren van € 21.500 en een dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren € 14.000.

	2024	Begroting 2024	2023
Overige activiteitenlasten			
Collectiebeheer en -behoud	66.269	66.417	63.379
Documentatiekosten	123.435	170.118	84.137
Publicatiekosten	78.655	74.150	48.840
Communicatiekosten	16.130	60.500	56.881
Overige activiteitskosten	249.995	497.712	739.726
Totaal overige activiteitenlasten	534.484	868.898	992.962

4.3 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

Overige activiteitslasten

Over de hele linie zien we een aanzienlijke onderbesteding van de activiteitslasten (€ 334.500).

De aanschaf van documentatie, boeken, tijdschriften e.d. blijft ca. € 46.500 achter bij de begroting. Ook de begrote kosten voor communicatie binnen projecten en de afdeling S&P zijn € 44.000 lager dan begroot. Het grootste verschil heeft betrekking op de activiteitskosten (€ 247.000). Een belangrijke verklarende factor is dat er minder geld is besteed binnen externe subsidieprojecten. Verder is een deel van deze kosten weliswaar begroot als activiteitslasten maar in praktijk besteed onder de post inhuur activiteiten en automatiseringskosten.

	2024	Begroting 2024	2023
Rentebaten/-lasten			
Rentebaten	136.049	97.500	60.662
Rentelasten	-319	-	-0
Totaal rentebaten/-lasten	135.730	97.500	60.662

Rentebaten

De rentebaten zijn hoger dan begroot (€ 38.000). Dit hangt ermee samen dat de liquiditeitspositie structureel hoger is gebleven.

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 OVERIGE GEGEVENS

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn gebeurtenissen na balansdatum.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis te 's-Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetssubsidie 2021-2024;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2024 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

Wamberg Offices
Wamberg 37
1083 CW Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de exploitatierekening over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlage 'prestatieverantwoording ten behoeve van ministerie van OCW'.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van toezicht en het bestuur zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van toezicht en het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wetten regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wetten regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 11 april 2025

Dubois & Co. Registeraccountants

A.P. Buteijn RA

6. BIJLAGEN

6.1 PRESTATIEVERANTWOORDING T.B.V. MINISTERIE VAN OCW

	2024		Activiteitenplan OCW		2023	
	Aantal	Aantal deelnemers	Aantal	Aantal deelnemers	Aantal	Aantal deelnemers
ACTIVITEITEN						
OPENBARE ACTIVITEITEN						
Lezingen/RKD Talks	3	103	-	-	37	2.380
Vitrinetentoonstellingen	1	155	-	-	1	
Internationale symposia/bijeenkomsten			-	-	4	403
Masterclasses	8	54			17	476
Deelname TEFAF	1		-	-	1	
Deelname PAN	1		-	-	1	
Beoordelingsdagen	-		-	-	-	
Rondleidingen	3	39	-	-	1	18
Overige events	38	1.858			10	311
Online events	4	164	-	-	4	200
Totaal openbare activiteiten	59	2.373	-	-	76	3.788
BEZOEK WEBSITE						
Aantal bezoeken RKD corporate website		196.696		-		1.452.398
Aantal bezoeken RKD Research		406.081		-		52.521
Aantal bezoeken RKD Studies *		24.229		-		19.233
Totaal aantal bezoeken RKD		627.006		-		1.524.152
Aantal unieke bezoekers RKD corporate website		94.861		-		1.073.792
Aantal unieke bezoekers RKD Research		200.636		-		37.387
Aantal unieke bezoekers RKD Studies		12.133		-		10.585
Totaal aantal unieke bezoekers RKD		307.630		-		1.121.764
Aantal bezochte pagina's RKD corporate website		513.891		-		6.155.841
Aantal bezochte pagina's RKD Research		1.991.902		-		95.269
Aantal bezochte pagina's RKD Studies		121.446		-		
Totaal aantal bezochte pagina's RKD		2.627.239		-		6.251.110
Gem. aantal bezoeken/dag RKD corporate website		539		-		3.979
Gem. aantal bezoeken/dag RKD Research		1.113		-		53
Gem. aantal bezoeken/dag RKD Studies		66		-		
Totaal gem. aantal bezoekers/dag RKD		1.718		-		4.032
Gem. aantal bezochte pagina's RKD corporate website		5,39		-		3,70
Gem. aantal bezochte pagina's RKD Research		9,12		-		
Gem. aantal bezochte pagina's RKD Studies		9,75		-		5,00
Totaal gem. aantal bezochte pagina's RKD		8,09		-		4,10

DOELSTELLINGEN EN CRITERIA

Doelstelling

Prestatiecriterium 2021-2024

Stand van zaken per 31-12-2024

1. Verhuizing naar uitnodigende locatie met verbindend concept	1.	nieuw fysiek collectieconcept waarmee de collectie veilig en optimaal kan worden benut op de nieuwe locatie	
	2.	100 % standplaatsregistratie	
	3.	nieuw dienstenconcept voor nieuwe locatie	
	4.	minimaal vijf nieuwe partnerschappen t.b.v. programmering op nieuwe locatie	
2. Transitie van analoog naar digitaal	1.	beeldcollectie 100% gedigitaliseerd (5,5 mln. objecten) en zoveel mogelijk online raadpleegbaar	
	2.	digitaliseringsslag archieven en bibliotheek naar behoefte en waardering gebruikers (klantonderzoek, uitleenfrequentie en behoeften in relatie tot onderzoeksprojecten)	
	3.	10% groei per jaar m.b.t. raadplegen digitale bibliotheek na implementatie	
	4.	positieve externe audit op performance en functionaliteit van nieuwe digitale infrastructuur	
	5.	minimaal zes additionele externe partners i.r.t. interactief beheerde databases	
	6.	5% groei in aantal collega-instituten dat doorlinkt naar onze dienstverlening	
3. Het kennisnetwerk en platform binnen eigen kennisdomein	1.	Stijgende lijn in online gebruikersaantallen na lancering onderzoeks-functionaliteit RKD Research. Specifiek - gebruik persoonlijk bureaublad en functionaliteiten betreffende kennisdeling	
	2.	stijging van 50 kennisevents per jaar (2.000 bezoekers) in 2021 naar 100 in 2024 (5.500 bezoekers)	
4. Wetenschappelijk en maatschappelijk gewaardeerd onderzoek	1.	aantal en aard museale en wetenschappelijke samenwerkingsprojecten	
	2.	positieve score zelfevaluatie op QRIH	
5. Sterke zichtbaarheid en gebruik van diensten bij huidige en nieuwe doelgroepen	1.	groei van totaal aantal fysieke bezoeken naar 10.000 per jaar	
	2.	groei gebruik/volgers social media van 15% per jaar	
	3.	5% jaarlijkse groei in bezoeken aan de website	
	4.	twee tentoonstellingen per jaar in eigen huis	
	5.	5% jaarlijkse verhoging groepsbezoek	
	6.	50% groei van aantal instellingen waar bruiklenen aan geleverd worden	
6. Een gediversifieerd eigen verdienvermogen	1.	18-20% eigen inkomsten	
	2.	behalen doelstellingen businesscase RKD Research na lancering nieuwe propositie	
	3.	5% generieke groei omzet uit dienstencatalogus	

Prestatiecriterium (nog) niet van toepassing =

Prestatiecriterium behaald =

Prestatiecriterium niet behaald =

